

Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

Godina III

Broj 34

Tuzla, 09.02.1995.

Cijena 1 DEM

3 KUNE

INTERVIEW: Kardinal Franjo Kuharić & Božo Rajić

REPORTAŽA:
Vareš ni na nebu ni na zemlji

Nepovoljne vijesti stižu sa svih strana. Projekt Federacije sve više podsjeća na crvotočno bure koje propušta na sve strane, a zabrinuti vlasnici, umetanjem prsta u rupe, pokušavaju spriječiti njegovo potpuno raspadanje. Kako drugačije objasniti pojačanu političku djelatnost Zubaka i Ganića, nego kao pokušaj da se spasi što se spasti da. Opasnost raspada Federacije primijetili su i daleki nam Američani, te su se oglasili još jednim priopćenjem. Da će uslijediti nove poduke slabim đacima moglo se očekivati, pa je u tom smislu najavljen i novi susret čelnika oba naroda u, nešto

Između dva broja v CRVOTOCNO BURE

bližoj nam, Njemačkoj. Znači nade još ima, izuzev ako ne slušamo Nadu iz Zagreba. U našem neposrednom susjedstvu, u Posavini, strasti se donekle smiruju, osobito poslije

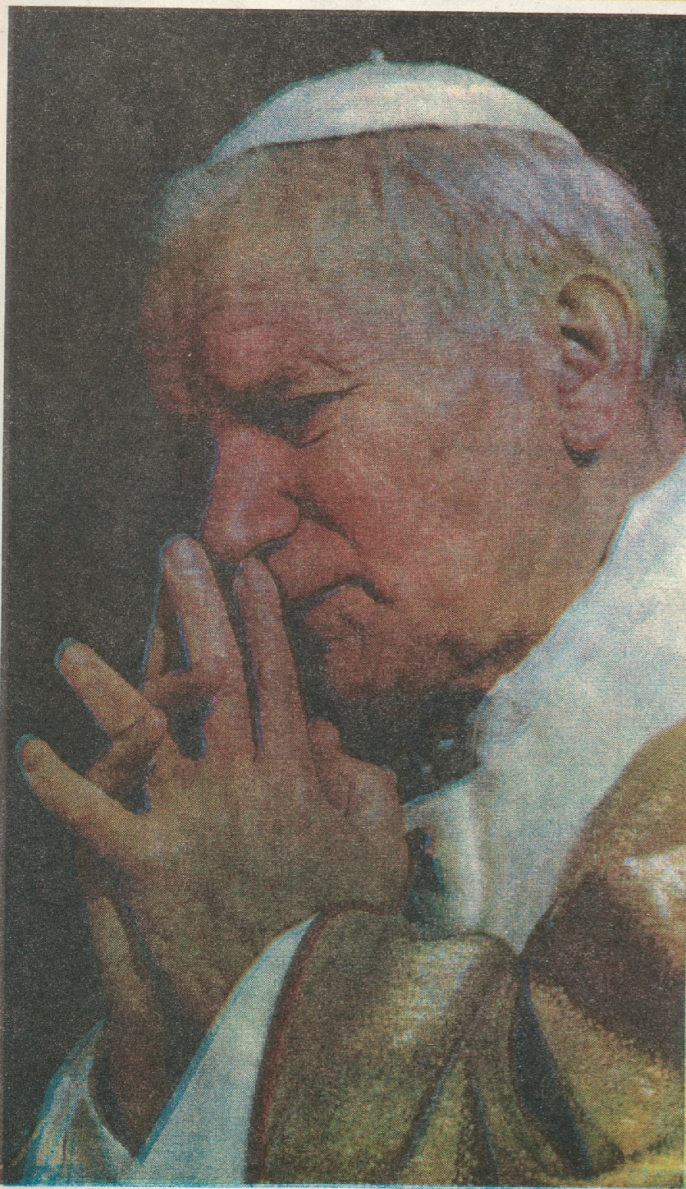
posjeta potpredsjednika Federacije Ganića. Hrvatska općina Ravne - Brčko i dalje će egzistirati, a oni koji su formirali prvi kanton u BiH, morali su biti svjesni da će se i

u drugim dijelovima implementacije Ustava Federacije također, biti prvi. Očekujemo i prve korake ka formiranju Hrvatske općine Soli.

Utemeljena je i Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine, ali to ne znači, kao što su i napomenuli crkveni velikodostojnici, da se Crkva u Hrvata dijeli, već se na taj način dodaje još jedan kamen izgradnji bh. države.

Naši pjevači, na koje smo s pravom ponosni, otišli su na turneju po Hrvatskoj, a o njihovim koncertima i dojmovima čitati ćete u slijedećem broju našeg Glasnika. Z.S.

TVA ZA MIR MOLITVA ZA MIR MOLITVA ZA

Dvadeset i peti siječnja, Papa Ivan Pavao II., primio je hodočasnike iz mnogih zemalja svijeta. U svom obraćanju hodočasnici, Sveti Otac istaknuo je: "Danas kada se zaključuje tjedan molitve za jedinstvo kršćana, koji je proglašen u cijelome svijetu, govorimo upravo o tome - o ujedinjenju kršćana. Molimo za te naše nade i imajmo dobru volju da bismo ih ostvarili i živimo u vjeri da to zajedništvo može postati stvarnost".

U općoj audijenciji kojoj je bilo nazočno oko 4.000 hodočasnika, Sveti Otac je primio i skupinu od 130 hodočasnika iz Hrvatske u kojoj su bili predstavnici obitelji poginulih i ranjenih hrvatskih branitelja, zatočenih i nestalih, te prognanika. Tijekom prijema, Svetomu Ocu, hrvatski su hodočasnici predali i prigodne darove. Obiteljsku svijecu mira i pismo napisano na pergamentu - rad sestara karmelićanki, rukom vezeni konavoski stolnjak i ostale darove predali su vukovarska majka Kata Šoljić, čija su dva sina poginula a dva se vode nestalima u tijeku domovinskog rata, najmlađi sudionik hodočašća petogodišnji Dino Dalić, te prognanica iz Konavala Kate Bokarica. Prijemu kod Svetoga Oca nazočni su bili i pokrovitelji ove velike domovinske molitve "Obiteljske svijece mira", započete u Dubrovniku na Dan Vukovara, s krajnjim ciljem hodočašće, u Vatikan, a predvodio ih je predstojnik Ureda za žrtve rata Vlade Republike Hrvatske Zvonimir Knezović. Skupinu obitelji žrtava rata pratio je veleposlanik Hrvatske pri Svetoj Stolici prof. Ive Livljanić, nadbiskup splitsko-makarski msgr. Ante Jurić, te čelnici Županije dubravačko-neretvanske.

U svom posebnom obraćanju hodočasnici iz Hrvatske Sveti Otac je rekao: "S posebnom ljubavlju pozdravljam predstavnike obitelji žrtava rata svih županija u Hrvatskoj, koji su došli u Rim na hodočašće molitve za mir i pomirenje. Upravo su ovih dana prošle godine 21. i 23. siječnja bili posebni dani posta i molitve za mir u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj i na cijelome području Balkana. Želim stoga danas obnoviti poziv na nastavak žarke molitve da Gospodin udijeli veliki dar mira u pravdi narodima jugoistočne Europe i drugih dijelova svijeta, te da nasilje i sila konačno ne nadjačaju dijalog i poštivanje temeljnih ljudskih prava i prava narodâ. Od srca podjeljujem apostolski blagoslov svakomu od vas i vašim obiteljima.

Eto, Sveti Otac nam je uputio poziv na molitvu Gospodinu za mir i pravdu. Oni koji su to i do sada činili neka nastave a oni pak koji to nisu, neka započnu. Svatko za sebe i svi zajedno. U obiteljima, u našim crkvama, na misama. Usadimo u svojim dušama poruku i želju koju vidjeh napisanu na Jelačića-placu: "SLAVA BOGU NA VISINAMA I NA ZEMLJI MIR LJUDIMA DOBRE VOLJE U HRVATSKOJ I BOSNI I HERCEGOVINI".

Josip Velte

INTERVIEW: BOŽO RAJIĆ, NESUĐENI MINISTAR OBRANE BiH I RAVNATELJ HABENE

FEDERACIJA U GLAVI, A NE U SRCU

● **Prihvaćam Federaciju, ali ne treba očekivati da je volim**

● **Nisam ni Bosanac ni Hercegovac već Hrvat s Kupresa**

● **O hrvatskom integrizmu Hercegovaca, krivici za hrvatsko-bošnjački sukob, smjeni na čelnoj federalnoj funkciji, perspektivi Federacije...**

Smjena predsjednika Federacije

● **Hoće li zbivanja na Skupštini Federacije u Zenici oslabiti zajednički nastup Hrvata i Muslimana prema takvim nastojanjima?**

- U razgovoru sa čelništvom SDA rekli smo da je njihov zahtjev neprihvatljiv, jer se ništa ne može interpretirati kao tehničko pitanje - pitanje automatizma u smjeni predsjednika i dopredsjednika Federacije. Ono je za nas ustavotvorno i ekskluzivno političko pitanje koje zadire u jednakopravnost položaja hrvatskog naroda. Mislim da je zahtjev SDA pomalo i ishitren. Stoga ćemo vidjeti kakve će biti njihove daljnje reakcije. S obzirom na to da Vašingtonski sporazumi, zajedno sa splitskim, zagrebačkim i bečkim čine čitav paket, sa nizom radnji od interesa za oba naroda ponudili smo SDA da razgovaramo o paketu, te da u kontekstu onoga što je učinjeno, a što nije raspravimo i pitanje pozicije predsjednika. Mi ne možemo iz moralnih, političkih i svih drugih razloga pristati da na četiri čelne pozicije Republike i Federacije, koje ih predstavljaju prema svijetu, budu predstavnici jednog naroda.

● **Ali što se tiče štetnih posljedica?**

- Već za vrijeme Skupštine pojavile su se špekulacije da bi mogla biti izazvana parlamentarna kriza. Mislim da nema uvjeta za neke ozbiljnije poremećaje između hrvatskog i bošnjačko-muslimanskog naroda u Federaciji. Vjerujem da će se sve prevladati na jedini mogući način - političkim dogovorom u mirnoj atmosferi, izvan presije samog zasjedanja. Ne vjerujem da iz svega može proizići ozbiljniji poremećaj koji bi srpska strana mogla zlorabiti i kapitalizirati u svoje ciljeve.

● **Hoće li biti negativnih odnosa na terenu u smislu novog nepovjerenja u uspostavu Federacije?**

- Ne vjerujem, jer je projekt Federacije puno složeniji i interesno određeniji i za jednu i za drugu stranu nego sve što se zbililo u Zenici, i jednima i drugima je jasno da nam je zajednički nastup

prema trećoj strani u ovom kritičnom i prelomnom trenutku nužan, te ćemo, uvjetno rečeno, manje značajne probleme ostaviti za rješavanje u hodu, a u kapitalnom interesnom povezivanju odrediti se i postaviti zajednički.

● **U pogledu budućnosti Federacije ste, dakle, optimista, unatoč tome što u široj javnosti slovite za predstavnika tvrde linije koja nije baš oduševljena projektom Federacije?**

Državotvorni Hrvat

- Ponekad djelujem tvrdo. Ali mene nije profilirao HDZ. HDZ je samo bio projekt koji mi je omogućio iskazati ono što sam priželjkivao i nosio u sebi. Odnos prema Federaciji sam izrekao na najkompetentnijim mjestima političkog djelovanja Hrvata u BiH, upotrijebivši sintagmu: Federacija kao projekt u fazi uspostavljanja i proces može stati u moju glavu, ali teško u moje srce. Pripadam "državotvornim Hrvatima" koji žele optimalni maksimum u ovom trenutku ostvarivanja hrvatskog nacionalnog prava koje uvijek mora biti državno ustavotvorno koncipirano kao pravo konstitutivnog i suverenog naroda. Ali ako je Federacija povijesna nužnost, ja je prihvaćam i provodit ću je, ali se ne treba od mene očekivati da s njom budem oduševljen. Kao hrvatskog integralistu zanima me i opći hrvatski interes i ako je to onaj dio napora razumijevanja i elastičnosti koju mi Hrvati u BiH moramo iskazati, onda sam za Federaciju. Naravno da bih najviše volio živjeti u hrvatskoj državi, kao i prostoru u kojem jesam. Ali, politika se ne vodi željama nego realnim unutarnjim i vanjskopolitičkim odrednicama.

● **Svrstavaju Vas i u krivce za hrvatsko-muslimanski rat, te Vas i mnoge druge smatraju nepodobnim za gradnju Federacije?**

- To je pitanje medijske stvarne ili naručene slike. Ne mogu prihvatiti da ozbiljni ljudi mogu suditi o nekome ili nečemu ako s tom osobom nisu živjeli, dijelili prostor, vrijeme i okolnosti. Ostavljam svakom pojedinačno da prosudi je li moja malenkost ili neki drugi ljudi, prijatelji iz ovog projekta iz

Božo Rajić - nema uvjeta za poremećaj hrvatsko-bošnjačkih odnosa

pokreta, iz HDZ BiH, iz čelništva, ovakav ili onakav. Osobno imam potpuno čistu savjest, ruke i džepove. To je za mene dovoljno, a svi drugi neka traže zadovoljstvo u traženju mojih grijeha. Da li Božo Rajić, Dario Kordić, Pero Marković, Ivan Bender, Jožo Marić, mogu biti provoditelji projekta Federacije i konfederacije sa Hrvatskom, pitanje je na koje nisu kompetentni odgovarati oni koji najčešće pokušavaju govoriti u ime hrvatskog naroda BiH.

● **Mnogi smatraju da su Hercegovci zanemarili Hrvate u srednjoj Bosni i Bosanskoj Posavini, te da su na račun hercegovačke težnje za pripojenjem matici ovi drugi prodani i izdani?**

Hercegovci najveći integralisti

- Uvijek me je boljelo, a pogotovo sada kad vidim da još ima ljudi koji nas pokušavaju dijeliti na Slavonce, Istrane, Zagorce, Dalmatince, Bosance i Hercegovce. Smatram da postoje Hrvati iz Bosne, iz Slavonije, iz Hercegovine, iz Dalmacije... Dakle, postoje Hrvati. Drugi su htjeli da prihvatimo regionalno određenje kao supstitut za svoj nacionalni osjećaj i mi se grčevito moramo tome suprotstaviti. Ja nisam ni Bosanac ni Hercegovac, već jednostavno Hrvat sa Kupresa. Kad već govorimo o karikiranom interpretiranju i neraspoloženju prema Her-

NASTAVAK NA STRANI 14

REPORTAŽA REPORTAŽA REPORTAŽA REPORTAŽA REPORTAŽA

VAREŠ NI NA NEBU NI NA ZEMLJI

Potaknuti učestalim napisima, kako u lokalnom tako i u hrvatskom tisku, koji se može naći u Tuzli, a koji donose pravi "rašomon" o stanju u Varešu, odlučili smo posjetiti ovaj, ne tako udaljeni, gradić oko koga su se svojevremeno ispredale čitave bajke. Tvrdnja, osobito u tjedniku "Arena", kako Hrvati u planinama iznad grada, u koje su se sklonili poslije neuspjelog dogovora HVO-a i Armije BiH, umiru od gladi činile su nam se pomalo pretjeranima ali smo mislili kako bi ipak bilo najbolje da se u činjenično stanje uvjerimo sami na licu mjesta. Ono što smo vidjeli i doživjeli donosimo u ovoj reportaži.

Vareš iz doba kada je bio grad

Vareš je postao jedna od ključnih postaja na "Cesti spasa" za Tuzlu i cijelu sjeveroistočnu Bosnu, i svi konvoji koji donose za život neophodne namirnice iz R Hrvatske prolaze kroz ovaj gradić. U sukladu s primirjem koje su ipak u ovim krajevima štije, odlučili smo se za mirnodopski, turistički način prijevoza do našeg odredišta i ukrkali se u obični autobus. Uvjereni kako putujemo u okviru jedne države, međunarodno priznate, suverene... nismo vadili nikakve "papire", pouzdajući se u pozitivne zakone i propise te iste države a za koje smo pretpostavljali da se štiju u svim njenim dijelovima. Da smo u krivu ispostavilo se već na prvoj državnoj granici u Banovićima, gdje je cijeli autobus priveden pred gradski MUP. Policajac koji je kontrolirao spisak putnika od pedesetak imena koja su se nalazila na njemu, izabrao je jedino naše da glasno prozove i provjeri kuda smo to krenuli. Poslije kraćeg razgovora ipak je uvažio naše razloge a svoju pozornost skrenuo na naše sugradane koji se bave trgovinom i žive od nje.

Zenica bosanski Trst

Usljedilo je više od sat vremena natezanja i ubjeđivanja, a pokazalo se da lokalni "trgovci" poznaju zakone bolje od zvanične policije, te smo nastavili put u istom smjeru kojim smo i krenuli. Zaboravili smo napomenuti da se nije radilo ni o kakvoj međudržavnoj autobusnoj liniji već o lokalnom autobusu za Zenicu i to privatnog autoprevoznika, što je možda i rezul-

Policajci HVO brigade "Bobovac"

tiralo ovolikim treniranjem strogoće. Što god da je u pitanju naš daljnji put nije dugo potrajao jer smo se ubrzo našli pred Ribnicom te je valjalo sačekati da se smrači kako bi mogli proći dionicom koja je pod vatrenom prismotrom četnika. Tim putom se izbjegavaju zloglasni Milankovići ali se vrijeme putovanja ništa ne skraćuje, imajući u vidu sva prethodna zadržavanja i provjere.

Ubrzo po spuštanju zaštitnog vela tame prošuljali smo se i tom dionicom naše slobodne domovine, a nastavak puta do

Vareša prošao je bez većih problema, ako ne računamo više nego katastrofalno stanje prometnice, a put od nekih stotinjak kilometara trajao je oko 6-7 sati.

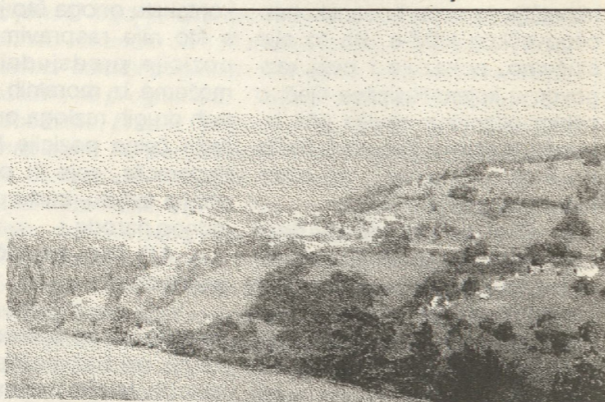
Mervana suzama ne vjeruje

Po dolasku u Vareš stupili smo u kontakt s jednim Hrvatima koji pokušavaju politički djelovati u ovom okupiranom/oslobodonom gradu. To su gospodin Stjepan Šurkić, predsjednik Hrvatske seljačke stranke i predsjednik Obora za zaštitu temeljnih prava Hrvata u Varešu i gospodin Ćiril Miočević, potpredsjednik HSS-a u Varešu. U otvorenom razgovoru s njima doznali smo za neke stvari koje se teško probijaju do šire javnosti. Prije svega, i sam osnivački skup HSS-a u Varešu, koji je predvodio njen predsjednik Ivo Komičić, ujedno i "ravnopravni" član Predsjedništva RBiH, prošao je dosta neslavno, zahvaljujući načelnici općine Vareš Mervani Hadžimurtežović. Ova odlučna hanuma zabranila je održavanje skupa u lokalnoj kino-dvorani, te na taj način samo pokazala kolika je stvarna vlast Predsjedništva RBiH i pojedinih njegovih članova. Ni poslije telefonskog razgovora s predsjednikom tog istog Predsjedništva, Alijom Izetbegovićem tvrdo Mervanino srce nije popustilo a skup se, usprkos hrvatskoj alergiji na balvane i sve u svezi s njima, održao upravo na jednoj povećoj gomili naslaganih trupaca, pa je HSS-a ipak zaživio u Varešu. Trenutačno se provode aktivnosti na osiguranju vlastitih prostorija za rad Stranke, iako ni to ne ide baš glatko. Prema riječima predsjednika Šurkića njihov rad će biti prvenstveno usmjeren ka ostvarenju svih prava Hrvata koji su ostali u Varešu, kao i na stvaranju uvjeta za povratak

izbjeglih stanovnika Vareša. Jedan od većih problema sa kojim se susreću Hrvati Vareša je ne mogućnost obrazovanja djece u gradskim školama. U prvo vrijeme vlasti su čak vraćale djecu sa nastave ali je sada stanje donekle bolje, iako srednju školu pohađa samo tridesetak hrvatskih omladinaca.

Mnogo ozbiljniji problem imaju stanovnici prigradskog naselja Pogar, iz kojeg je i sam gospodin Šurkić. U tom selu, koje je poznato po tome što je zadržalo veći dio autohtonog hrvatskog pučanstva, Armija BiH je smjestila centar za obuku specijalnih postrojbi. Oni koriste selo i njegove stanovnike za izvođenje praktične nastave, koja se nerijetko završava upadom i pretresanjem kuća što, razumljivo, izaziva ogorčenje kod tamošnjeg pučanstva. O svemu je obaviješten UNPROFOR a također i najviši hrvatski dužnosnici u organima Federacije. Što će oni uraditi ostaje da se vidi, a do tada predsjednik Šurkić i tamošnji aktivisti sve će učiniti da se s takvim ponašanjem prekinu.

Daštansko - Hrvatska općina Vareš

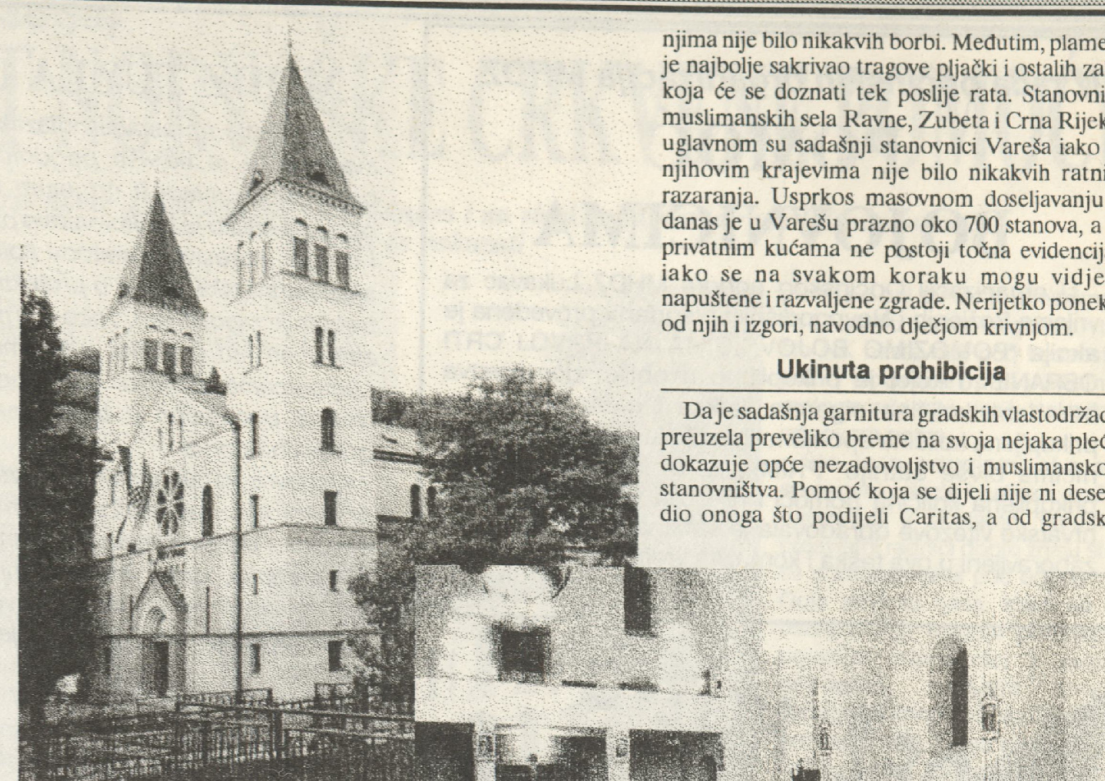

Pogled sa Daštanskog

Razgovarajući s potpredsjednikom vareškog HSS-a gsp. Ćirilom Miočevićem izrazili smo želju da posjetimo i obližnje selo Daštansko, u kome se nalazi oko dvije tisuće izbjeglih vareških Hrvata, kao i brigada HVO-a "Bobovac". Pošto su općinske vlasti zabranile posjete Daštanskom, poslužili smo se karticom UNPROFOR-a, koja je ipak otvorila kapije ovog izoliranog sela. Na putu do ovog sela upoznali smo se i s promjenljivom čudi planine Zvijezde. Svo vrijeme pratila nas je prava sniježna mećava, koja je prijetila da zatvori jedinu prometnicu do trenutačnog prebivališta najvjernijih Varešaka. Ipak, uz pomoć lanaca, prevalili smo automobilom i tih deset kilometara koliko je Daštansko udaljeno od Vareša, ali je za njegove stanovnike ta udaljenost gotovo nepremostiva. Prvo smo posjetili jednu od dvije prodavaonice koje su otvorene na Daštanskom i tu smo u razgovoru sa slučajnim prolaznicima-kupcima doznali da ih nada u povratak ne napušta, iako je nestrpljenje i ogorčenje kod običnih ljudi sve veće. Da su ti ljudi potpuno u pravu dokazuje i slučaj da je čak i

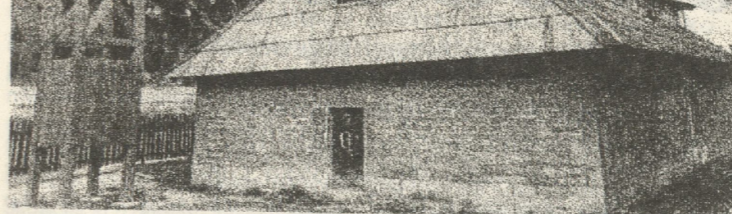
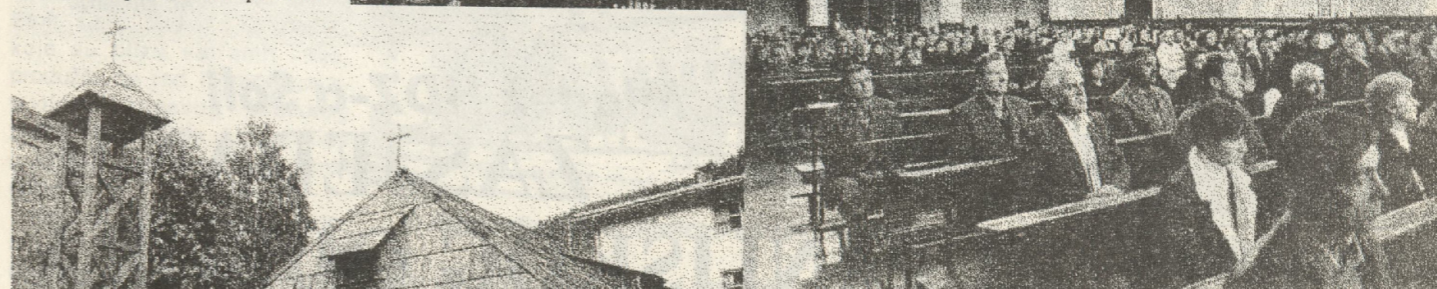
mrtvima zabranjen povratak u Vareš, pa se preminuli Varešaci pokapaju u obližnjim Višnjicima. Toliko nerazumijevanje od zvaničnih vlasti u Varešu izaziva veliko nezadovoljstvo a kod nas i čuđenje kako daleko političke makinacije mogu ići.

U razgovoru s gospodinom Andrijom Kristićem, časnikom i djelatnikom HVO-a doznali smo da vareški Hrvati na Daštanskom čvrsto vjeruju u povratak na svoja stoljetna ognjišta, a u međuvremenu brigada "Bobovac", koja pripada Zbornom području Vitez, izvršava borbene zadatke na području Kupresa, zajedno s brigadama iz Kiseljaka, Travnika kao i s bojovnicima Zbornog područja Tomislavgrada. Bojovnici HVO-a na Daštanskom, također su sudjelovali svojim topništvom i sanitetom kao potpora postrojbama Armije BiH u operaciji oslobađanja četničkih uporišta na Brgulama i Okruglici, te su to bili prvi znaci implemen-

Ukinuta prohibicija

Da je sadašnja garnitura gradskih vlastodržaca preuzela preveliku breme na svoja nejakta pleća dokazuje opće nezadovoljstvo i muslimanskog stanovništva. Pomoć koja se dijeli nije ni deseti dio onoga što podijeli Caritas, a od gradske

Crkva Sv. Mihovila - XIV. stoljeće

tacije Washingtonskog sporazuma na vojnom polju. Međutim, ta vojna suradnja nije se nimalo odrazila na civilni dio vlasti, te se Varešaci, koji se krišom spuste u grad zatvaraju i protjeruju. Za razliku od Vareša koji je temeljito opljačkan, u Daštanskom, koje je bilo pretežito muslimansko selo, u kućama koje smo obišli ne manjka ništa. Istinu, ljudi se koriste stvarima i stanuju u tim kućama ali se ništa ne uništava. Naprotiv, selo se uređuje kako bi bilo što podnošljivije za život u surovim uvjetima planine Zvijezde. Pored dvije prodavaonice otvorena su i dva kafića a im-provizirana je i benzinska crpkna na kojoj ne manjkaju naftni derivati. Vrše se i pripreme za otvaranje Doma zdravlja, pa s obzirom na sve što smo vidjeli nije se teško složiti s konstatacijom jednog od međunarodnih promatrača, koji je rekao "da oni gore od sela prave grad a ovi dolje od grada selo".

Hrvatska škola

Da su se Hrvati solidno organizirali i u takvim nepovoljnim uvjetima, svjedoči i rad hrvatske škole, (koju su, nakratko, pokušali zatvoriti pripadnici Pakistanskog (pristrasnog) bataljuna UNPROFOR-a, a čiji pripadnici su naučili

upitati vas na našem jeziku - musliman ili katolik?) a kako nam reče ravnatelj škole gosp. Josip Juroš školu pohađa oko stotinjak djece, a nastava se odvija prema planu u industrije i privrednih kapaciteta ne radi gotovo ništa. Zbog toga su novopečeni građani Vareša primorani često posjećivati svoja sela i na taj način se snabdijevati osnovnim prehrambenim artiklima. Od pojedinaca kojima je očito dosadio gradski život čuli smo kako jedva čekaju proljeće pa da se vrate u svoja sela. Vlastiti dom je ipak bolji od tuđeg. Jedna od odluka koje su nailazile na najveće protivljenje i negodovanje bila je zabrana prodaje i točenja alkohola. Danas je situacija dosta drugačija a ta svojevrsna prohibicija je ukinuta, iako se u prodavaonicama ne može baš vidjeti alkohol na upadljivoj mjestu.

Po povratku u grad posjetili smo i mjesnu Crkvu sv. Mihovila, te u razgovoru s fra Mijom Mrljićem doznali smo kako se u sam grad vratilo oko 700 Hrvata, a da se na spisku Caritasa nalazi oko 1300 osoba. Iako je s povratkom Hrvata najteže u gradu ni u okolnim selima situacija nije puno bolja. Nekada je u Varešu živjelo oko 70% hrvatskog pučanstva a danas ih je oko 35%. Od obližnjih sela, koja su najvećim dijelom bila hrvatska, mnoga su uništena i popaljena, iako u

Do kada će igra mačke i miša između sadašnjih vlasti i pravih Varešaka potrajati ostaje da se vidi, ali stanje kakvo danas vlada u Varešu nije nikome na korist. Većina stručnjaka i zanatlija, po kojima je i bio poznat ovaj grad, nisu više u njemu, a sva postojeća industrija je bez njihov mrtav kapital. Nesnalaženje novih stanovnika Vareša samo zorno pokazuje koliko je teorija o humanom preseljenju stanovništva neodrživa u praksi. Hrvati Vareša, kao najveće žrtve političke igre kojoj nisu kumovali žele povratak svojim domovima. Uostalom, oni su tu živjeli stoljećima što svjedoče crkve i groblja, a nadamo se da će biti dovoljno pametnih koji će iznaći potrebni kompromis i omogućiti tim ljudima da žive makar jedni pored drugih, ako već ne mogu zajedno. To je ujedno i sudbinsko pitanje opstanka čitave države Bosne i Hercegovine a kako će se ono razriješiti sam Bog zna.

Iz rada općinskih organizacija MHDZ

POMOĆ BOJOVNICIMA

U organizaciji Općinskog odbora MHDZ Lukavac za vrijeme Božićnih i Novogodišnjih blagdana provedena je akcija "POMOZIMO BOJOVNICIMA NA PRVOJ CRTI OBRANE" u kojoj je prikupljeno u obliku donatorstva određena količina cigareta, keksa i pića. Ovih dana prikupljena količina spomenutih artikala predata je bojovnicima bivše satnije "PRIMA" iz D. Bistarca. Možda prikupljena količina pomoći i nije bila velika, no hrabre hrvatske vitezove obradovala je spoznaja da nisu sami i zaboravljeni u ova teška i konfuzna vremena.

MLADEŽ HDZ-a!

Mladež HDZ-a Soli ZASJEDANJE ŽUPANIJSKOG ODBORA

OBAVIJEST

Ukoliko želite postati članom Mladeži HDZ BiH ili želite neke druge informacije obratite se u Uredu Mladeži i to na sljedeće adrese:

Županijski odbor MHDZ SOLI

Općinski odbor MHDZ Tuzla

Mobilija - svakim radnim danom i subotom od 08 do 12 sati ili na tel. 23 94 77

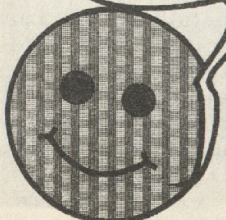
Općinski odbor MHDZ Živinice

Ured HDZ Živinice - svakim radnim danom od 09 do 12 sati

Općinski odbor MHDZ Banovići

Ured HDZ Banovići - svakog petka od 15 do 17 sati

GLEDAJTE
STVARI NAŠIM
OČIMA!

MHDZ TUZLA U OFENZIVI

Napuštanje i masovni odlazak Hrvata sa područja Soli svakako da je najviše pogodilo najveću i najmasovniju organizaciju mladeži odnosno OO MHDZ Tuzla. Od 32 ogranka koliko je funkcioniralo prije prisilnog mobiliziranja i drugih represivnih metoda kojima se služila i još uvijek služi partnerska strana u projektu Federacije u njih čak 10 trebalo je zanoviti rad. Tako je u periodu poslije Konvencije zanovljen rad ogranka u Mramoru, G. Lipnici, Pascima, Ljepunicama, Doknju, G. Obodnici, Breškama, Bukinju, dok je trenutačno u tijeku zanavljanje i rekonstrukcija gradskih odbora.

Osnovna karakteristika svih zanovljenih ogranku, kao i onih koji nisu prestajali sa radom jeste u posljednje vrijeme enorman porast članstva i daljnje masovno pristupanje u organizaciju, kao i istovremeno kadrovsko jačanje iste. Svakako najbolji pokazatelj svega ovoga jeste temeljni ogranak Ljepunice gdje se je učlanilo čak 100 novih članova.

Uskoro se očekuje aktivniji rad OO MHDZ Tuzla na terenu, čime će biti opravdano povjerenje koje mu je pruženo i koje se od njega očekuje.

M. Divković

U proteklome razdoblju održane su četiri sjednice županijskoga odbora Mladeži HDZ-a BiH Soli kojima je predsjedavao županijski predsjednik Marjanko Divković, a na kojima je uglavnom raspravljano o što kvalitetnijem organizacijskom ustroju.

Naglašena je i važnost rada na omasovljavanju organizacije, te priprema za predstojeću Županijsku izbornu skupštinu kako stranke tako i mladeži. S tim u svezi određeni su izaslanici za izbornu skupštinu HDZ-a Soli iz reda Mladeži i to Marinko Mišić, Božo Filipović, Saša Josić, Erna Jozić i Silvana Grgić. Pored toga, donesena je Odluka o ključu za izbor izaslanika za županijsku izbornu skupštinu MHDZ Soli, te je zaključeno da Općinski odbori do 05. veljače tekuće godine dostave u tajništvo županijskog odbora spiskove svojih izaslanika.

Danijela Banović, općinska predsjednica informirala je o radu na obnavljanju pojedinih ogranka u Općinskoj organizaciji MHDZ Tuzla, glede čega je zaključeno da se sve odvija u planiranome roku i na terenu se postižu iznenađujući rezultati kada je u pitanju omasovljenje organizacije. Županijski tajnik Boris Ćurković je obvezao Općinske odbore da izvrše reviziju članstva, kako bi se mogao utvrditi točan broj članova radi osiguranja dovoljnoga broja članskih iskaznica u Tajništvu MHDZ-a BiH i utvrdio točan broj članova koji su otišli s prostora Soli, kao i broj novih članova. Ovaj registar članstva bi se trebao uspostaviti do konca siječnja.

Na svojoj posljednjoj, 13. sjednici održanoj 20. siječnja zacrtane su djelatnosti županijskog odbora u narednome razdoblju, između čega je svakako najznačajniji projekat u suradnji sa ostalim hrvatskim institucijama stvaranja knjižnice, poradi čega će biti organizirane i određene konkretne akcije. U ovome periodu nastojati će se zasnovati rad škole stranih jezika "MLADEŽ", kao i pokušati organizirati određen broj koncerata. Rad općinskih odbora ocijenjen je dobrim s tim da će se nadalje morati poraditi više na medijskom praćenju aktivnosti općinskih organizacija, a kao zaključak dogovoreno je da u cilju objektivnog informiranja hrvatskog puka sa prostora Soli općinske organizacije budu nosioci čitavoga niza javnih tribina pod radnim nazivom "Informiranje Hrvata Soli u matici i iseljeništvu", kao i na već profanisanu temu o aktualno političko-sigurnosnoj situaciji.

M. Divković

Obrazovanje i odgoj ZA PAKET NORVEŠKE CRKVENE POMOĆI

Kakve ćemo stručnjake dobiti ako nam u srednjim i na visokim školama rade PK nastavnici, vrijeme će pokazati

Kakve će rezultate u obrazovanju i odgoju dobiti pedagoške službe i nakon sumiranja podataka na kraju prvog polugodišta 1994/95. godine, uskoro ćemo znati. Prije nego se to statistički izrazi mogu se nagovjestiti neke činjenice. Znano je da je treće godine rata organizacija rada ustanova u osnovnom, srednjem i visokom obrazovanju bila bolja, nego kada je nad Tuzlom gorilo nebo, i kada je svakodnevno granatiranje. Nakon 16 odnosno 17 tjedana izvođenja nastave (bilo je i prošle jeseni prekida nastave) daci su na zimskom odmoru. Ali ne svi. Neke škole, kao u općinama Doboju Istok, Čelić, Brčko i Gradačac, koje su blizu vatrenih linija, produžile su rad i nakon zausustavljanja zimskog školskog zvona, jer su imale duže prekide u nastavi, bile blizu zona ratnih dještava.

Kako su realizirani obrazovno-odgojni sadržaji u školama još nije data konačna ocjena. Ali, ako se zna da 130 nastavnika u srednjim školama nisu kvalificirani za predavače, da su oni nastavu instruktorski izvodili, i da će daci na kraju školske godine morati polagati razredne ispite, onda je dosta toga jasno. Najteža situacija je u nastavi stranih jezika, historije, matematike, maternjeg jezika. Dosta tih nastavnika je na početku rata otišlo na suprotnu stranu, neki su mobilizirani, a najviše ih je zdimilo u inozemstvo. Sada mnogi "predaju" u Njemačkoj, Australiji, na Islandu, Novom Zelandu...

Nije nikakva tajna da su mnoge škole ostale bez učila i opreme iako nisu bile u zonama ratnih dještava. Tko i kako ih je opljačkao, o tom potom. No, mnoga djeca su sada prikračena za kvalitetan nastavni sat, za svladavanje lekcija iz kemije, rudarstva, prirode i društva. I to će ih u životu koštati. Koštati će ih i to što su nastavnici i profesori ničija briga, i što preživljavaju od "paketa norveške crkvene pomoći". Ova ustanova je prema našim pedagogima izgleda bila najizdašnija, i "prosvjetari" koji su bili okorjeli ateisti sve više

Crtež: Nihad BULLJUGIC

Gimnazija iz doba Austro-Ugarske - nedostignuti uzor

upiru pogled u nebo. Država se zaistatijekom ovog rata jako ogriješila o pedagoge i medicinske radnike, i prepustila ih je da žive od nečije sadake.

Što je ovaj rat učinio sa obrazovno-odgojnim sustavom znat će se koju desetinu godina kasnije, dok se konstatiraju feleri u ovim i onim strukama, zanimanjima. Činjenica je da ima puno područja na teritoriji BiH gdje u osnovnu i srednju školu nisu upisane po dvije tri generacije. Ako se rat brzo okonča u školama ćemo imati mnogo preraslih đaka, i teškoća u organiziranju nastave. Već sada je jasno da će nam trebati analfabetški tečajevi, i da će mnogi učiti abecedu pod svjetlom svijeća, i da ćemo morati pristupiti organizaciji kursevskog osposobljavanja radnika za dosta "prostijih" zanimanja. Tako već obrazujemo stakloresce, bravare, limare, fotografe, brice, obučare...

Samo za tri godine rata na tlu BiH dospjeli smo dotle da u srednjim školama imamo tri kategorije predavača: one od prije rata, koji imaju sve certifikate da izvode nastavu, one

koji su "unaprijeđeni" u nastavnika Uredbom s zakonskom snagom, a to su nastavnici s višom školom, umirovljenici, i apsolventi. I na kraju, "nastavnici" kojima je povjerenje da predaju gradivo, ali ne i da ocjenjuju đake. U najmanju ruku je neozbiljno da svršeni srednjoškolski predaju svojim skoro vršnjacima koji su iza njih zaostali samo godinu dvije. A ima i toga. To su ujedno i predmeti koji imaju najviše deficitarnih nastavnika.

Ima li u školama tuzlanske regije, incidentnih situacija. Ima, kažu pedagogi u Pedagoškom zavodu Tuzla. Savjetnici su, kažu ovdje, učili "upad u obrazovni sistem RBiH". Tako što su u školama u Posavini, u Zoviku, Bosanskoj Bijeloj i Hrvatskoj Špionici, otkrili da se radi po programu Republike Hrvatske, i po udžbenicima ove države. Riječ je o hrvatskim selima, s čisto hrvatskim življem. Tolerancija u korištenju programa i udžbenika postoji, ali ona ima granice, kažu u PZ Tuzla. A kada smo pedagoge pitali da li je "upad u obrazovni sistem" i to što su u sve škole uvedeni nacionalni udžbenici, bosanski jezik, vjerski

pozdrav, oni su slegli ramenima. Je li "upad u obrazovni sistem" i to što NK nastavnici pod bosanski jezik podvode provincijalni, malogoradanski, jezik, također odgovora nema.

Što je s odgojem, ako se obrazovni princip i nekako može nategnuti u školama. Iskusni prosvjetni radnici dobro znaju što se podrazumijeva pod odgojem. Gdje smo tu sada. Kako se u ostvarivanju odgoja ponašaju pojedini nastavnici i nadri pedagogi, najbolje znaju pedagoški kontrolori, ako uspiju u sve škole stići. Tamo svetu ulogu treba da imaju direktori, pedagogi, ali tko su ti ljudi danas, tko ih tamo imenuje, šalje. Stranke, stranke, bato moj. I što oni tamo treba i moraju da rade. Pa ono što se tamo na nekom stranačkom skupu "propiše". Gdje je tu državna obrazovno-odgojna politika, zakon, Program.

Pošto se na izgradnji države BiH, odnosno Federacije Bosne i Hercegovine tek radi, i pošto to prate porođajne muke, sukoba i nesporazuma ima na sve strane. O jednom takvom govori i jedno pismo prof. dr. Joze Budimira, zamjenika ministra za obrazovanje, znanost, kulturu i šport. On ga je uputio svom pretpostavljenom, ministru, prof. dr. Enesu Kariću. To pismo datirano sredinom studenog, prošle godine glasi:

"Temeljem iskazane potrebe, te prethodnih razgovora i dogovora tražim da se odmah na razini Ministarstva ili Vlade Federacije BiH donesu odluke kojima bi se reguliralo: 1. Priznavanje svjedodžbi (diploma) iz oblasti osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja na prostorima Federacije, bez uvjetovanja polaganjem jednog ili više predmeta iz nacionalne skupine predmeta, ili na neki drugi način. 2. Izvođenje nastave na hrvatskom jeziku u osnovnim i srednjim školama u kojima su učenici hrvatske nacionalnosti u nepovoljnoj većini, uz korištenje udžbenika iz Republike Hrvatske (uz potrebne anekse, koji se od-

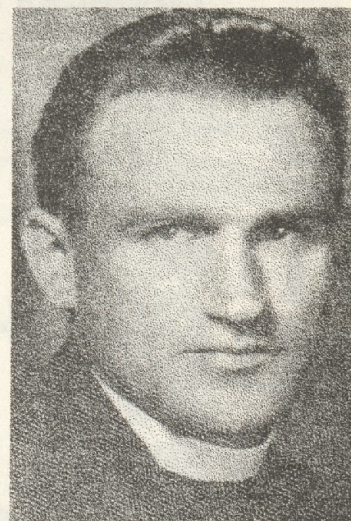
NASTAVAK NA 10. STRANI

INTERVIEW: NADBISKUP ZAGREBAČKI KARDINAL DR. FRANJO KUHARIĆ

OPROST POSTAVITI KAO ZID PROTIV MRŽNJE

U kolovozu se navršilo četvrt stoljeća otkako Zagrebačku nadbiskupiju i Katoličku crkvu u Hrvata predvodi kardinal Franjo Kuharić. Cijenjeni uglednik cjelokupnog katoličkog svijeta i dostojan nasljednik Stepinčeva zagovora, koji je još u sjemeništu sanjao da postane župnik u Slavetiću, postao je "župnikom svih župnika i župa" jedne od najrasprostranjenijih biskupija u svijetu, stare 9. stoljeća. I kada je proljetos napunio 75 godina i svoju službu stavio u ruke Svetoga Oca, nastavio je raditi nesmanjenim intenzitetom, te doživio ono što nije nijedan od 73 biskupa i šest nadbiskupa, njegovih prethodnika na zagrebačkoj biskupskoj stolici - bio je domaćin, u ime cijelog hrvatskog naroda, Svetom Ocu Ivanu Pavlu II.

Rođen je 15. travnja 1919. u Pribiću, pokraj Stepinčeva Krašića. Tako su dva susjedna sela u istom stoljeću našem narodu podarila dva kardinala. Pučku je školu završio u rodnom selu, gimnaziju u sjemeništu na zagrebačkoj Šalati, a bogosloviju također u Zagrebu. Za svećenika ga je zaređio u srpnju 1945. upravo kardinal Stepinac, što je i bila njegova velika želja. Kao kapelan je službovao u Radoboju u Hrvatskom zagorju, da bi u najtežim danima Crkve u Hrvata u ovom stoljeću preuzeo dvije župe - Rakov Potok i Sveti Martin pod Okićem, te uskoro i treću - Sveta Marija Okička, gdje je ostao do 1957. Potom je bio župnik u Samoboru. Papa Pavao VI. imenovao ga je 15. veljače 1964. pomoćnim biskupom zagrebačkim. Kada je kardinal Šeper promaknut za prefekta Kongregacije za nauk vjere u Rimu, biskup Kuharić nastavio je upravljati nadbiskupijom, da bi ga Sveti Otac 20. kolovoza 1969. imenovao apostolskim administratorom, a deset mjeseci kasnije zagrebačkim nadbiskupom. On je 2. veljače 1983. napokon od pape Ivana Pavla II. primio i kardinalski grimiz.

U najtežim danima Crkve u Hrvata u ovom stoljeću, Kuharić je za dlaku izbjegnulo smrt od komunističke ruke

● **Vaša Uzoritosti, biste li bili toliko ljubazni i opisali nam jedan radni dan zagrebačkog nadbiskupa?**

Svaki dan ima svoj program jer su dužnosti zagrebačkog nadbiskupa višestruke. Obično je jutro posvećeno molitvi, misi. Nakon toga se ide - na posao. To su obično posjeti, razgovori s ljudima koji dolaze, svećenicima, vjernicima, novinarima, pa sada i diplomatima. Takvi razgovori potraju do 13 sati, kada je objed s ukućanima. Nakon toga je mali predah, pa vrijeme posvećeno molitvi. Slijedi rješavanje korespondencije, pa opet, ako bude vremena, primanje i razgovori. Večera je u pola osam. Za to vrijeme slušamo i gledamo vijesti na TV. Dakako, program dana ovisi o programu tjedna. Gotovo su redoviti posjeti župama unutar Zagrebačke nadbiskupije ili izvan nje, putovanja izvan Hrvatske ili još dalje.

● **Ostavlja li Vam zahtjevna pastirska služba vremena i za odmor, literaturu, televiziju...?**

Za odmor imam vrlo malo vremena. Dok sam bio malo mlađi, običavao sam barem tjedno hodočastiti u Svetište Majke Božje Remetske, ali u posljednje

vrijeme ni to ne dopijevam. I ovaj rat i uopće situacija u Hrvatskoj opteretili su me mnogim drugim dužnostima. Moram priznati da malo čitam literaturu koja nije iz povijesti. Osobito me zanimaju suvremena povijest i svjedočanstva. Televiziju uglavnom gledam samo u vrijeme samo ako je za mene neki osobito zanimljiv program. Neku večer sam pažljivo slušao predsjednika Vlade Nikicu Valentica. Koji put pratim i rad Sabora da bih čuo kako ljudi razmišljaju, kako pristupaju određenim problemima. Rijetko se u programu nađe film zbog kojeg bih ja uključio televizor. Ponekad pogledam i neku utakmicu, ako se radi o našim reprezentacijama, najčešće ne cijeli prijenos. Želim makar malo vidjeti to, pratiti, jer je i to uključeno u ljudski život.

Motor sam vozio i bez dozvole

● **Na prvo putovanje krenuli ste biciklom. Trajalo je to punih 18 godina. Vozački ste položili tek kao biskup. Da li i danas sjednete za upravljač automobila?**

Tamo negdje iza 1960. godine krašički župnik Vraneković dobio je motor, a imao je do tada moped. Od njega sam ga otkupio i to je bilo moje prvo motorno vozilo. Onda sam od Caritasa iz Beča dobio Puch, udoban motor od 250 kubika. Uvijek sam se mučio dok sam ga palio. S njim, sam pošao u Zagreb za biskupa 1964. godine. Polagao sam na njemu ispit u Lončini. Nisam iz prve položio, ali sam motor vozio bez dozvole, putevima koji nisu bili prometni niti kontrolirani. Vježbao sam.

Ujesen 1964. išao sam na Koncil u Rim. U to vrijeme smo mi biskupi iz komunističkih zemlja od biskupa sa Zapada dobivali određenu pripomoć. Tako sam dobio i ja novce da mogu kupiti auto. Bio je to "fiček" koji je koštao oko tisuću dolara. Poslije sam ga, za koju godinu, promijenio za Fiat 850.

A sjećam se i jedne nezgode kad sam jednog našeg dobročinitelja iz Njemačke vozio na izlet u Plitvice. Vraćao sam se i pošao u Samobor, bilo je to kod skretanja u Sv. Nedjelju. Pretjecao sam kolonu i vidio da neću uspjeti jer je velikom brzinom iz suprotnog pravca dolazio auto. Povlačio sam se, ali se auto poskliznuo, počeo plesati kao da ga neka ruka drma, prevrtao se i okretao na cesti, na krov i natrag, dok se nije "smirio" u grabi. Svećenik s Kaptola Ljubetić, kojeg su davno na Pišeševici istukli gotovo nasmrtno, preživio je neozlijeđen i to. Ja sam se samo malo udario u volan. Izašli smo kroz razbijeni prednji prozor. Tako je to bilo u mladosti.

Isada koji put sjednem za volan. Na primjer, kad idemo u Italiju zamijenim tajnika, pomognem mu.

Kako ste donijeli odluku o odlasku u sjemeništu?

Završio sam osnovnu školu u Pribiću, pet razreda. Razmišljalo se kuda. Onda je baš došao svećenik Pavao Skretić i preporučio odlazak u sjemenište. Pitali su me da li bih to htio. Rekao sam da bih i on mi je, zapravo, pisao molbu. To školovanje bilo je skupo. Prve godine trebalo je platiti velikih 500 dinara. Tata je pristao, a mama je molila. Ona je to željela i uvijek molila za to. Moja sloboda nikada nije bila u pitanju, ni prema mami ni prema tati ni prema braći koja su mi inače pomagala. Nikada nitko nije pokušao osporavati moju slobodu, svi su samo htjeli pomoći. U sjemeništu sam bio odličan, maturirao sam i potom ušao u bogosloviju, odlučivši se za svećeništvo. Mama je umrla dok sam bio u prvoj godini.

Poziv svećenika je svrhunaravna služba

Koje osobine čovjeka čine drukčijim od "običnih" ljudi i "običnih" svećenika i povedu ga putovima do biskupskog i kardinalskog zvanja? Kako se osjeća pastir kojemu je povjerena biskupija poput zagrebačke, koja slavi 900-godišnjicu postojanja?

Poziv svećenika je svrhunarav-

na služba i svrhunaravni poziv. Tako čovjek to osjeti. Netko neku sklonost prema oltaru, prema toj službi, nekoga privuče neki primjer, recimo jedan susret sa svećenikom koji je autentičan može jako puno privući mlade da počnu razmišljati. Svećeničko zvanje ima odozgo inicijativu i prihvaća se posebnim poticajem Božjim i darom Duha Svetoga. Iz tog Božjeg svijeta ne možete izići i u njemu opet ostati, ako izidete onda ste izgubili, rekao bih, svoju atmosferu života, kao riba bez vode. Zato su tu i misa i molitva i sakrament, to su sredstva duhovnog života, to je taj kontakt s Bogom koji podržava ne samo svećenika, nego i vjernika. Kršćanin, ako hoće biti autentičan, mora živjeti od tih izvora, od tih snaga Božjih.

Biti zagrebački nadbiskup zaista je teško. Ja sam prihvatio dekret da budem pomoćni biskup. Dakle, bit ću pomoćni biskup i ne nosim onu zadnju odgovornost. To je pripadalo kardinalu Šeperu. I zato sam bio dosta zabrinut, veoma zabrinut kad sam otišao u Rim, kad sam postao pomoćnik biskupa, a potom i administrator. Međutim, 1970. dobio sam dekret za nadbiskupa. Ali, opet, i to zvanje, kao i svećeničko primio sam s uvjerenjem u Božju pomoć. Treba biti vjeran pozivu, vjeran svojim dužnostima i onda se predati u ruke Božje. I tako je prošlo 30 godina.

Stepinac nam je bio uzor

● **Kako je u vašem sjećanju ostao kardinal Stepinac?**

Nama je kardinal Stepinac zapravo bio uzor vjernika, kršćanina i pastira. Kad su ga imenovali, bio sam u 4. razredu gimnazije. Bilo je to za nas iznenađenje jer za njega nikada nismo čuli. Nakon svog zaređenja 1930. on je bio u Rimu, a zatim nadbiskupov ceremonijar i nije se nigdje isticao da bismo mi kao gimnazijalci nešto više o njemu znali. I kad su čuli za njega, nitko nije očekivao da će postati nadbiskup. Jer, obično se ne događa da nakon četiri godine svećenstva netko postane nadbiskup. Ali nam je odmah ušao u srce kao osoba jakih načela, sav zauzet za stvar Božju, za slobodu Crkve, i kao rodoljub koji je zaista iskreno trpio sa svojim narodom, koji ga je branio i želio mu pomoći. Kao takvog smo ga zavoljeli i pamtili.

Kad su u proljeće 1945. započeli veliki pokreti naroda u zbjegu pred komunizmom, pa i svećenstva, on nikome nije naredio da ostane. Rekao je: "Ja

Kardinal dr. Franjo Kuharić

ostajem. Svaki koji odlazi, odlazi na svoju odgovornost".

On nas je uputio da stojimo čvrsto na tlu Evanđelja, da ne ulazimo u nikakvu dnevnu politiku. Kad je bio progonjen, postao nam je još bliži, jer je bio nevin. Njegova uspravnost bila je za nas podrška a on uzor. Mi smo jako dobro znali za što se zauzimao u vrijeme rata i njegova savjest je bila čista. Bilo je jasno da je optužba bila iskonstruirana, da je izraz neprijateljstva prema Crkvi, a ne prema njemu samome. Dok nisu priječili, posjećivali smo ga u Krašiću, kasnije smo se šuljali. Posljednji put sam ga vidio 1958. godine. Župniku Vranekoviću smo rekli da ćemo doći nas dva svećenika sa željom da nas kardinal s prozora blagoslovi. Krenuli smo na mopedima i prišli sa sjeverne strane. Ugledali smo ga na prozoru svečano obučenog za tu prigodu. Nije mogao izići van. Samo smo usporili, primakli se ogradi. Nismo se mogli zaustaviti jer je k nama krenula straža s donje, južne strane. Blagoslovio nas je dok smo sporo vozili, a da se nismo niti zaustavili.

Ne smijemo na zlo odvratiti zlim

Druga su vremena i prošlost pada u zaborav, postaje iskustvo. Ali se zlo preobrazilo i pustoši prostorima Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Kakav je to rat?

To je rat protiv čovjeka, protiv svake ljudske civilizacije. To je rat

koji proizlazi iz slijepe mržnje koja je hranjena dugo i rat kojim se hoće osvojiti teritorij i "očistiti" druge s njega. Tu je prisutna velika propaganda koja je hranila te ljude mržnjom i zato je taj rat izraz jedne duboke mržnje.

Pred vratima jeronimske crkve Svetog je Oca dočekao kardinal Kuharić

Zašto je to tako? To bi trebalo pitati one koji su tu mržnju sijali, koji je i dalje stalno potiču. A ja mislim da jednostavno čovjek, ma tko on bio, samo po sebi ne bi bio za takvu okrutnost. Postoji vlast tome koja je nametnula takav teror nad čovjekom, i nad svojim čovjekom.

Gdje se to zaustavlja? Samo na opraštanju! Ne smijemo na zlo odvratiti zlim. Ne smijemo jer tako ulazimo u krug, onda plešemo isto paklensko kolo. Tu je snaga Evanđelja, tu je snaga vjere, tu je snaga Božjeg Svijeta: oprost po-

staviti kao zid protiv mržnje. Ti mene ubijaš, ja tebi opraštam. Tako se prekine lanac, inače neće nikada. Ja sam na početku rata govorio i to ponavljam: ako on sruši moju crkvu ja ću štiti njegovu, ako on sruši moju kuću ja ću čuvati njegovu, ako on ubije moga oca ja ću štiti njegova oca. A ako uzvratim istom mjerom, i sam sam ušao u zločin. Više nisam slobodan.

Pod granatama u Sarajevu

Uloga kardinala Puljića i cijele Vrhbosanske nadbiskupije u ovom ratu jest osobita. Što znači njegovo nedavno promaknuće za člana Zbora kardinala Katoličke crkve?

Naši Hrvati u Sarajevu, i u Bosni, kao i vjernici, ljudi Crkve, osjećaju da se, ipak, njihovoj situaciji ne posvećuje dovoljna pažnja u našim medijima. Recimo, sad kada se u sarajevskoj katedrali proslavljalo promaknuće Vinka Puljića za kardinala, došli su novinari iz cijeloga svijeta, bila je tamo i "Arena", ali zagrebačka televizija nije. To su tamo itekako primijetili.

Kad sam bio početkom ove godine u Sarajevu pod onim granatama, ljudi se uopće nisu sklanjali, nisu išli u sklonište. Zato kažu da su jedni pogodeni, drugi

Pred vratima jeronimske crkve Svetog je Oca dočekao kardinal Kuharić

promašeni. I kad je Papa sarajevskog nadbiskupa Puljića imenovao kardinalom, on je zapravo time odlikovao patnju njegovu osobno, patnju Crkve na tim prostorima. To je opet njegov znak, njegov govor ovom vremenu. Dok toliki moćnici gotovo sasvim ravnodušno o tome diskutiraju on još jedanput daje naglasak, nakon što je učinio sve da dođe u Sarajevo, a nije uspio.

NASTAVAK SA 7. STRANE

nose na specifičnosti vezane za Federaciju Bosne i Hercegovine), dok se ne izrade vlastiti udžbenici. 3. Izvođenje nastave iz nacionalne skupine predmeta, za djecu hrvatske nacionalnosti, u svim školama na području Federacije, i 4. Povlačenje iz uporabe udžbenika koji su ili mogu biti smetnja u odnosima dva naroda.

U tom pismu predloženo je i organiziranje razgovora sa odgovarajućim predstavnicima Ministarstva prosvjete, znanosti, kulture i športa HR Herceg-Bosne po oblastima.

Na ovo pismo za tri dana uslijedio je pismeni odgovor prof. dr. Karića. On se svodi na to da su sve škole sa područja koje kontrolira Armija BiH verificirane i upisane u Registar. Osnovne i srednje škole, i fakulteti sa područja pod kontrolom HVO-a nisu verificirane. Te škole izdale su svjedodžbe i diplome koje se ne mogu priznati, budući da nisu verificirane po postojećim propisima.

Dalje, u odgovoru na pismo prof. dr. Joze Budimira prof. dr. Karić kaže da izvođenje nastave na bosanskom, odnosno na hrvatskom jeziku, treba organizirati po principu izborne nastave, slično nastavi stranih jezika (kao da se nastavnici ova dva jezika uopće ne razumiju). I dalje se navodi da je Ministarstvo povuklo iz upotrebe određen broj udžbenika, a 50 udžbenika je rađeno po novom Nastavnom planu i programu. Nedostaci u udžbenicima će se ispraviti u idućoj školskoj godini. Ni pomena nema o tome što su za sve bh. škole tiskani jednonacionalni udžbenici, i što su dati toliki dolari (humanitarni su pa izgleda nisu tako vrijedni). A što se tiče dogovora i razgovora ministar Karić odgovara da su potrebni, ali sa odgovarajućim predstavnicima priznatih organa vlasti. A tko su priznati a tko nepriznati organi u državi BiH zaista je sada teško utvrditi. Federacije, bar formalno, još nema na kormilu zemlje, a Republiku BiH neki ne priznaju, jer imaju i oni svoju. Kantoni su neko buduće ustrojstvo države BiH, a oko njih je povuci potegni. Dokle ćemo tako. Što se sve ovo bude više razvlačilo, narod će sve više tražiti pojaseve za samospasavanje. I nekuda se seliti.

M. BIKIĆ

GLAZBENA KULTURA HRVATA BOSNE I HERCEGOVINE

U srednjovjekovnoj bosanskoj državi, to jest od XII. stoljeća do dolaska Turaka (1463) glazbeni život njeguje se isključivo po dvorovima vladara i plemića, u crkvama a tek poslije u gradovima. Nositelji glazbenog života su neka vrsta žonglera koji su istodobno pjevači, artisti, plesači i svirači. Za njih doznajemo posrednim putem, i to iz dubrovačkih arhiva. Prvi takav podatak potječe iz 1408. godine. Tada je naime dubrovačko Malo

vijeće odlučilo da treba nagraditi dvojicu žonglera bosanskog kralja. Takvih i sličnih podataka ima još u dubrovačkim arhivama. Bosanski su se glazbenici-žongleri mogli naći u Dubrovniku osobito za blagdan sv. Vlaha, zaštitnika grada. Tako se znade da je 1457. godine četrnaest bosanskih artista sudjelovalo u proslavi sv. Vlaha, a 1459. bilo ih je šesnaest.

Uz sve ovo čini se da se najbogatiji glazbeni život odvijao na dvoru hercega Stjepana Vukčića Kosače. Kod njega su gotovo stalno bili prisutni glazbenici - žongleri, posjedovao je orgulje a nešto kasnije imao je i duhački orkestar. Što se tiče crkvene glazbe iz tog doba žalost nema puno podataka, ali sva je prilika da ono što se pjevalo u kapelama feudalnih dvorova, u katoličkim samostanima, ima dodirnih točaka sa crkvenom glazbom na Zapadu.

Razdoblje turske okupacije siromašno je podacima. Bilo je aktivnosti na području opće umjetnosti, koja je ostavila vidljivih tragova, ali o glazbenom se životu znade vrlo malo. Ipak, hrvatski puk je čuvala napjeve i plesove koji su se stoljećima prenosili sa generacije na generaciju. Iz tog vremena imamo i škrtih podataka o crkvenoj glazbi koju su na katoličkom području čuvali i njegovali franjevci, redovnici koji su glazbena znanja stjecali većinom u Italiji. Znâ se i za nekoliko franjevac-glazbenika. Mate Banjalučanin je 1687. napisao teoretsko djelo REGULAE CANTUS PLANI PRO INCIPIENTIBUS, Vice Vicić skladao je mise itd.

Prilike su se počele popravljati u vrijeme austro-ugarske okupacije (1878-1918) kad Bosna i Hercegovina počinje približe upoznavati zapadnoeuropsku glazbu i njezine tradicije. Podaci iz tadašnjeg tiska govore da je 1881. održan u Banja Luci koncert, koji je obilježen kao "prvi u Bosni". Bilo je i solističkih koncerata a gostovali su i operetni

Hrvatska glazba 1941. godine

ansambli iz Austrije i Mađarske. Njihove su predstave bile, dakako, na njemačkom jeziku.

Zanimljivo je zabilježiti da je austrijska činovničkočasnička kolonija osnovala 1886. u Sarajevu pjevačko društvo koje je djelovalo pune 43 godine. To je društvo organiziralo vlastite i druge koncerte.

S buđenjem glazbenog života, nastajala je veća potreba za stručnim kadrovima kojih u Bosni nije bilo dovoljno, pogotovu ne domaćih. Trebalo je s toga (kao svojedobno u Hrvatskoj) pozivati strance koji su stizali iz raznih krajeva Austro-Ugarske monarhije, ali najviše iz Češke.

U drugoj polovici XIX. st. buđenje domoljubne svijesti pospješuje postanak pjevačkih društava koja, kao i u Hrvatskoj, postaju žarištima glazbenog života. Osnivanju se čitaonice, koje povremeno organiziraju priredbe (besjede, sijela) s umjetničko-domoljubivim programima. Prva čitaonička priredba održana je u Sarajevu 1882. godine. Potom su osnivana pjevačka društva širom Bosne i Hercegovine, u Sarajevu, Mostaru, Banja Luci, Tuzli i drugdje. Društva su većinom imala tamburaške i druge instrumentalne sekcije. Tako je u Tuzli 1896. godine osnovano Hrvatsko pjevačko društvo MAJEVICA, koje je veoma aktivno djelovalo sve do kraja II. svjetskog rata.

B. Štumpf

IN MEMORIAM

Najstarijem članu Društva Hrvatski dom

Franjo Pešić
(1911 - 1995)

VELJAČA,
MJESEK
POKLADA

MAŠKARE U TUZLI

Na slici koja potječe iz 1933. godine, nazočni su učenici zabavišta maskirani za poklade. Nekih od njih se sjećam kao što su: u prvom redu sjede s lijeva na desno, odmah do časne sestre Predstojnice, maskirani kao patuljci, Mer- var Ivanka i Perka Nada. U istom redu do časne sestre Mire sjedi sa lepezom Rudo Kamenjašević. U gornjem redu s lijeva na desno prvi, maskiran kao baka, Dragan Petrović, treći je Finci Moris sa brkovima, a zadnji u istom redu sa šiljatom kapom i bradom, Arnošt Landa. U najgornjem redu stoji sam Nardi Gojo kao dimnjčar.

Između dva rata u Tuzli su hrvatsko pučanstvo i mladež, organizirali u svom Hrvatskom domu, tijekom veljače, najviše prigodnih zabava vjerojatno zbog toga što je to mjesec u kome su Poklade. U tom mjesecu organizirani su čuveni balovi pod krinkama i godišnje zabave. Hrvatsko kulturno društvo "Napredak", Hrvatsko pjevačko društvo "Majevica" i Hrvatsko sportsko društvo "Zrinski" su bili organizatori najvećih zabava i balova. Posebice je bila poznata zabava H. Š. D. "Zrinski" pod nazivom "ZELENO BIJELA REDUTA" (tadašnje boje Zrinskog).

Zahvaljujući velikom prostoru Hrvatskog doma, svi organizatori su imali uvjete da, sa puno mašte izvrše dekoraciju svih prostora, a posebice glavne dvorane. Plesni orkestri su bili mahom tamburaši, gitaristi i gudači, a u kasnijem periodu i džez sastavi.

Društva su se natjecala, koje će bolje i svečanije organizirati, posebice balove pod krinkama. Na balovima H.K.D. "Napredak" i H.P.D.

"Majevica", dolazilo je mješovito pučanstvo, osobito roditelji sa odraslom mladeži. Jasno je da su u vrijeme tih balova roditelji "strožije" promatrali kako im se kćeri i sinovi ponašaju. Međutim, na balu pod krinkama i zabavi koje su priređivali H.Š.D. "Zrinski", prisutna je bila mahom mladež, tako da su te zabave bile najveselije i često trajale do samih jutarnjih sati.

Sve zabave i balovi bili su brižljivo pripremane. Za ove poslove uvijek bi se zadužila skupina mladih osoba, bez obzira o kome se društvu radilo. Po navodima mog prijatelja Fric Mevalda, pored njega na tim poslovima najviše su se angažirali: Adolf i Štefi Krajtmajer, Rudo i Braco Samek, Jakica Kamenjašević, Ivan Deletiš, Drago Pranjic, Božo Koruga, Zvonko Cerić, Anto Deletiš i Slavko Krekovića. Od djevojaka Ankica Branković, Olga Pečenko, Vikica Slaninko, Ema Pikoloti i sestre Mott.

Balovi pod krinkama su bili priča za sebe. Razne odore i

krinke, pripremane su tijekom čitave godine, da bi na samom balu bile što ljepše i upadljivije. Nazočni gosti su promatrali maskare, nastojeći odgonetnuti o kome se radi, a maskare su sve činile da se ne prepoznaju. Međutim, točno u ponoć krinke su se morale skinuti i onda je nastajalo opće veselje. Tada su, zaduženi za jelo i piće, iznosili za goste svježe krofne, kao specijalitet večeri. No prije skidanja krinki, vršio se izbor najljepše ženske i muške maskare koje su redovito odbijale prigodne poklone. Na ovako organiziranim zabavama, osobita atrakcija su bili igre "zatvor" i "ribolov". Na primjer, ako se netko želi našaliti sa svojim prijateljem ili prijateljicom, on zovne maskiranu osobu kao žandarma, plati određeni iznos i ovaj "uhiti" željenu osobu u "zatvor". To je bio jedan ograđeni prostor u dvorani, a uhiđbeno vrijeme trajalo je obično 5-10 minuta. "Ribolov", kao druga igra, sastojala se u tome da ste kao gost uplatom dobijali ribarski štap sa udicom i njima

pecali u posebnom prostoru, u kome su dežurni na udicu stavljali mali paketić, cvijeće i tome slično.

I ostala društva, drugih vjeroispovijesti u tom vremenu su pripremali svoje zabave i balove pod krinkama u prostorijama svojih društava, ili u hotelu "Bristol".

Naši najmlađi su također slavili Poklade i organizirali svoje maskarade. U Klosteru su obvezno svi od zabavišta do četvrtog razreda, vršili obimne pripreme za dane Poklada. Tada su se uvježbavali kraći igrokazi - većinom komedije, a bilo je i karnevalskih mimohoda ulicom u kojoj je bio Kloster. Svim ovim priredbama prisustvovali su roditelji učenika Kloster, ali je bilo i drugih znatiželjnika, posebice ostale djece.

Tako se eto, pučanstvo, mladež i djeca bavljalo i veselilo, svake zime i svakog veljače između dva rata. Nadamo se kada dođe do mira, da će nam zime, a osobito mjesec veljača biti mnogo veseliji.

Petrović Dragan - Pišta

Naša sela Naša sela Naša sela Naša sela

HRGOVI DONJI SU NAŠ

Hrgovi Donji - posljedice rata

Uz pomoć mog sugovornika gospodina Ilije Šimića, jednog od najstarijih i najnaprednijih domaćina u selu, pokušat ću vam štovani čitatelji predstaviti hrvatsko selo, HRGOVI DONJI, odnosno, njegovo nastajanje, naseljavanje, razvojni put, izbijanje agresije 1992. godine, pa sve do današnjih dana, snježnog i prohladnog siječnja 1995. godine.

Razgovor s gospodinom Ilijom sam vodio u njegovom skromnom obiteljskom domu u HRGOVIMA gdje u toploj sobi, zajedno sa svojom suprugom provodi ove hladne dane, zadovoljan onim što su stekli teškim dugogodišnjim radom na svom imanju.

H.G.: Razgovor smo počeli stereotipnim pitanjem o godini i mjestu rođenja našeg domaćina.

ŠIMIĆ: Rođen sam u selu Hrgovi Donji 1922. godine u kući pokojnog oca Ante i pokojne majke Ruže, zvana Đuda, koji su u to vrijeme držali dućan i kafanu, pa su tako i nosili epitet veoma napredne obitelji.

H.G.: Čiča Ilija, možete li predstaviti vaše selo našim čitateljima.

ŠIMIĆ: Selo Hrgovi Donji se nalazi uz magistralnu cestu Županja - Opuzen u općini Gradačac. Od Tuzle je udaljeno nekih pedesetak kilometara, dok je od Županje udaljeno nekih tridesetak kilometara. Selo je nastanjeno čisto hrvatskim pučanstvom.

Puštanjem u saobraćaj magistralne ceste Županja - Opuzen 1968. godine, selo se počelo naglo razvijati. Mještani su radili u državnim firmama u Tuzli, Zagrebu, Ljubljani, zatim su išli na rad u zapadne zemlje, Njemačku, Austriju, pa čak i u Kanadu i

Australiju. Istim putem su se i vraćali u svoje selo da bi zaradeno sredstva uložili kupujući zemlju i praveći nove kuće.

Pored pomenute magistralne ceste, pored sela prolazi i željeznička pruga Brčko - Banovići koja je puštena u promet još 1946. godine, a koja je također mnogo doprinijela prosperitetu našeg sela.

Hrgovljaci su nadaleko poznati po proizvodnji i uzgoju čuvenog hrgovskog paradajza, rajčice, koji je veoma tražena roba na pijacama gdje god su se Hrgovljaci pojavljivali s njim.

Zaista su Hrgovljaci velike radiše i ponosni na svoje selo, što su već u dosta navrata i dokazali, pa evo i sada tijekom ovog rata. I prije je bilo ratova u kojima su sudjelovali sinovi ovog sela braneći svoja ognjišta i svoje selo dajući i svoje živote za njihovu slobodu.

Evo, dode i ovaj prokleti rat, kada su naši sinovi ponovno primorani braniti svoja ognjišta i svoje selo od dušmana. Ne da oni ovdje brane samo svoje selo. Ovdje se u Hrgovima brani i Gradačac, Tuzla, Srebrenik kao i naša Republika, kao i na svakom drugom mjestu koje je napadnuto. Nekoliko sinova ovog sela je dalo svoje živote za njegovu slobodu za vrijeme dosadašnjeg rata, i uspjeli su ga obraniti, priča Ilija dok mu suze naviru u oči. I njegov sin jedinac aktivno sudjeluje u borbi.

H.G.: Da li vam je poznato od kada datiraju podaci o nastanku sela HRGOVI DONJI, koliko broji domaćinstava i po čemu je selo dobilo ime.

ŠIMIĆ: Znam samo da se Šimići pominju negdje od prije 250 godina, a doselili su se iz Hercegovine. Zatim, Amidžići su doselili iz Guče Gore, dok su Klarići doselili iz

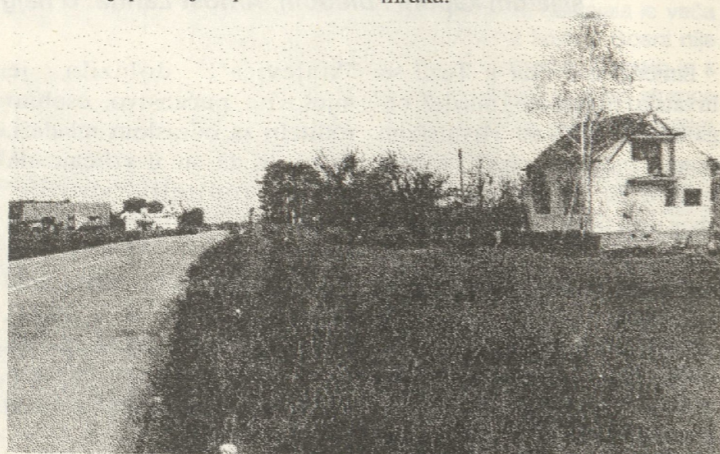
središnje Bosne. Najstarije familije u selu su: Marijanovići, Stojanovići, Petrovići, dok je najstarija kuća u selu bila kuća pokojnog Mate Stojanovića, koja je sve donedavno postojala. Dosta je stara i kuća pokojnog Jure Ilića - Šarića koja je još uvijek u dobrom stanju. Selo ima negdje oko 200 domaćinstava, dok je još uvijek neznatan broj u izgnanstvu.

Legenda o imenu Hrgovi

A o nastanku sela se priča da je nekada davno u selu otac poslao dijete po vodu sa dvije tikve, koje je nesretno dijete razbilo. Vidjevši razbijene tikve, dotični otac je izgovorio: Eto, imamo sada hrgove, jer, razbijena tikva se zove hrg.

Kad je riječ o vodi, samo da navedem neke izvore čiju vodu su pili naši očevi i djedovi, a to su: Tokička, Džorinovac, Sibovac i dr.

H.G.: Rekli ste da Hrgovi Donji pripadaju općini Gradačac, kakav je vaš sadašnji položaj u općini.

Ulaz u selo Cerik

ŠIMIĆ: Da, Hrgovi Donji još uvijek zvanično pripadaju općini Gradačac i jedino je hrvatsko selo na općini koje nije okupirano od strane četnika. Selo je od veoma strateškog značaja, jer ovuda prolaze faktički dvije ceste i jedna željeznička pruga. Cesta Županja - Opuzen, te stara cesta Brčko - Gračаница koju je izgradila još Austro-Ugarska, i kao što sam već rekao, željeznička pruga Brčko - Banovići. Tu su i plodonosna polja, a naročito polja pored rijeke Tinje.

U općini Gradačac je većinsko bošnjačko-muslimansko pučanstvo sa kojima mi Hrgovljaci zaista nemamo ama baš nikakvih problema kao ni oni sa nama. I dalje veoma dobro surađujemo na svim

poljima, posjećujemo se, družimo se, pomažemo jedni drugima, sve se odvija kao u najbolja vremena. Uvjeren sam da će tako i ostati, bez obzira na zlonamjerne pojedince, s ponosom kaže Ilija. Obostrani je interes živjeti životom dostojnim čovjeka, a to smo dokazali i u ratnim okolnostima.

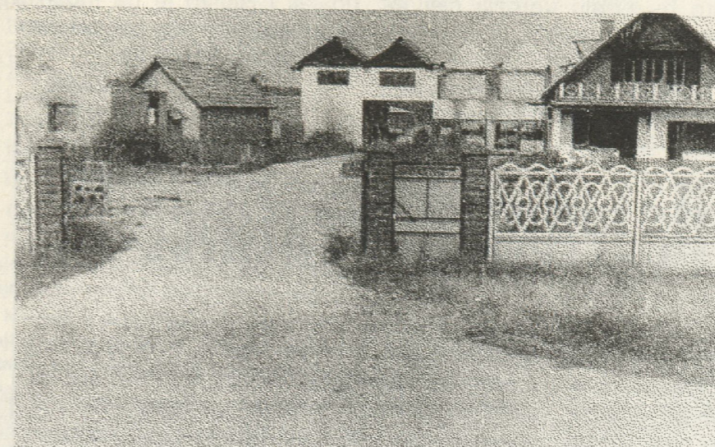
Radom i vrednoćom do prosperiteta

H.G.: Pričajte nam o razvojnem putu vašeg sela u prethodnom sustavu.

ŠIMIĆ: Odmah nakon oslobođenja, 1947. godine smo izgradili osnovnu školu sa 4 razreda, dobrovoljnim radom i samodoprinosima mještana. Struju u selo dovodimo 1954. godine, a moj brat Marijan i ja prvi uvodimo struju u naše domove. Mnogi ljudi odlaze iz sela, a oni koji su ostali orijentiraju se prema zemlji i poljoprivredi, radeći od jutra do mraka.

Naša sela Naša sela Naša sela Naša sela

PONOS, NAŠA DIKA

Razoreno imanje Drage Dragičevića

zavidjeli. Pred izbijanje ovog rata, izgradili smo i crkvu u selu koja pripada župi Dubrave, gdje su mještani ranije išli na vjerske obrede. Sada tu, u našoj crkvi, svake nedjelje i drugih katoličkih blagdana sv. misu služe svećenici iz župe Dubrave, dok je u početku rata sv. misu služio fra Kruno iz župe Špionica.

HVO obranio selo

H.G.: Usprkos agresiji koja je zadesila selo Hrgove Donje od strane četnika 1992. godine, Hrgovljaci su obranili selo i normalizirali život u njemu. Kako su to uspjeli?

ŠIMIĆ: Četnici su napali selo 17. lipnja 1992. godine u ranim jutarnjim satima žestokom artiljerijskom paljbom iz sela Cerik. Bilo je strašno toga jutra, prisjeća se Ilija sa uzdahom u grudima, malo zastaje, pa nastavlja. Očekivali smo da će nas napasti, spremili smo skloništa, odredili gdje će tko u koje sklonište, tako da u tom napadu nisu stradali civili, što je veoma bitno. Od granata četničke artiljerije zemlja je podrhtavala, gorila, nebo se sijalo, tukli su zlobnici tako par sati, ali, ipak nisu uspjeli probiti našu crtu obrane, naši sinovi su stajali na braniku svoga sela čvrsto k'o bedem.

U skloništima su bili samo žene, djeca, starci i nemoćni i svi smo molili Boga da samo naši branitelji uspiju odbiti napad a da se ni jednom ništa ne dogodi. Bili smo sigurni u skloništima, čvrsto vjerujući našim sinovima i u njihov uspjeh. U tom napadu su jedino stradale neke kuće, a posebice one koje su im bile vidne.

Ipak, da ne bi stradali civili, odlučeno je da nas evakuiraju na sigurnije mjesto. Prevoznim

sredstvima su nas odvezli u Gornje Hrgove, Špionicu, Srebrenik, Gradačac i dr. mjesta. Da, da, i u Gradačac, jer je tada u Gradačcu bilo mirno, prvo je napad izveden na Hrgove, a kasnije su napali i sam Gradačac. Sa suprugom sam bio u izgnanstvu u selu Gornji Hrgovi kod Filipa Babića, koji nas je zaista srdačno dočekao i primio, kome dugujemo ogromnu zahvalnost. Pošto su Gornji Hrgovi locirani iznad Ormanice odatle sam gledao moje selo i prosmatrao kako četnici ruše kuće u njemu. U meni se tada pojavio i nekakav prkos, pa sam govorio: Rušite gadovi jedni, ali, znajte da nikada nećete ući u Hrgove Donje dokle god stoji i posljednji njegov sin na braniku. Tako je i bilo. Nisu ušli zahvaljujući našim bojovnicima i ne mogu da im ne odam priznanje na iskazanoj hrabrosti i umijeću.

Dokazali su da su svoji na svom, te da nema sile koja bi ih pokrenula sa njihove djedovine. Divni su to momci, takve treba cijeniti i poštivati, oni su naša snaga i budućnost sela.

Pored gubitaka u ljudstvu prilikom napada na Hrgove Donje, četnici su izgubili i nekoliko tenkova i dr. teškog naoružanja, što si ti Čiko dobro napisao u tvojoj zbirci pjesama "Ne dam Bosnu", u pjesmi koju si posvetio upravo obrani sela pod naslovom "Hrabri branitelji Hrgova Donjih".

Dok su mještani provodili dane u izgnanstvu, naši su dečki pored svih obveza obilazili domaćinstva, hranili stoku, radili i druge poslove, kao da je i domaćin kod kuće, svaka im čast.

Nakon izvjesnog perioda provedenog u izgnanstvu, mještani

ŠIMIĆ: Neka samo obje strane poštuju i primjenjuju dogovorene principe u Washingtonu i Beču. Prema tome, problemi bi se odmah eliminirali.

H.G.: Imate li još nešto da kažete za naše čitatelje a ja vas nisam pitao?

ŠIMIĆ: Želja mi je da se sva prognana lica vrate svojim domovima, pa makar oni bili i porušeni. Zakopajmo ratne sjekire, bacimo puške i ostalo naoružanje. Mržnju i zlobu u vodu bacimo, prihvatimo se posla, okrenimo se ekonomiji ljudi, pustimo politiku, neka politiku vode oni ljudi koji su zadušeni za to, vratimo se životu, okrenimo se svojoj obitelji, susjedu, prijatelju, djevojci. I Bog će nam u tome pomoći, jer ima Boga.

Dok sam vodio razgovor sa čiča Ilijom, baka Ivka se svojski trudila da me ugosti. Bilo je na stolu pored uobičajene kave i čašice domaće rakije, i pečenice, zatim suha peka, kolači i mnogo toga, što je dokaz da su Hrgovljaci gostoljubivi prema svakom gostu kao i putniku namjerniku. Ima baka Ivka i svoje unučiće koje voli više, od svega kako mi na polasku reče. Zbogom, rekoše mi u glas baka

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

se počinju vraćati svojim kućama usprkos ratnim dještima, koristeći prekide borbi za obavljanje pojedinih radnji. Bog je dao pa je te godine sve rodilo, a od četničkih granata i metaka ne može izaći u bašću, ali, ipak smo uspijevali. Kod svakog prestanka ratnih dještava, obilazili smo naše bojovnike na bojišnici dajući im podršku.

NASTAVAK SA 3. STRANE

cegovcima, Hrvati iz Hrvatske i BiH, te diljem svijeta bi trebalo da shvate da Hercegovci ne postoje samo zato da ginu. Hercegovci bi, pak, trebalo da shvate i prihvate da u svemu treba imati mjere.

• **Jeste li svjesni negativnih naboja spram Hercegovaca i u Hrvatskoj i u srednjoj Bosni i Posavini?**

- Svjesniji nego što neki misle. Kampanja spram Hercegovaca i njihovog secesionizma i navodnog bezočnog odnosa prema Hrvatima u Bosni je opaka izmišljotina. Svjedok sam svih zbivanja od 1990. do danas i znam da su Hercegovci ginuli od Vukovara do Dubrovnika, od Žepča do Bosanskog Broda.

Zlonamjerni su oni koji žele prikazati da su Hercegovci htjeli otići. Oni su davno, po Karadžiću i po Izetbegoviću, mogli otići u Hrvatsku. Ali baš zato što su hrvatski integralisti, i to najveći, te potrebe da budu veza između Hrvatske i Hrvata u Bosni, oni nisu nikada dopustili raspravu o tome da bi radi zadovoljenja svojih prava otišli i ostavili veliku hrvatsku populaciju sa neriješenim državnim, pravnim i političkim statusom.

• **Hoće li inzistiranje na dosljednom, čak tvrdom provođenju Vašingtonskih sporazuma o podjelama na terenu na hrvatske i muslimanske općine dovesti na kraju do odlaska Hrvata iz svojih općina u muslimanskim kantonima i obratno? Nije li bolje uspostaviti njihovo inkorporiranje u sistem na drugim osnovama?**

- Utemeljenje posebnih općina gdje postoje teritorijalni, prometni, gospodarski i populacijski uvjeti nije samo naš zahtjev. Njega je čak prije nas postavila bošnjačko-muslimanska strana. Oni su čak utemeljili neke općine za vrijeme rata po tim pretpostavljenim kriterijima. Nove općine ne bi smjele ni u kojoj varijanti biti element pogoršanja odnosa. One bi trebalo da budu institucije zaštite nacionalnih, vjerskih, kulturnih, tradicionalnih vrednota hrvatskog i muslimansko-bošnjačkog naroda, naravno tamo gdje imaju interes da naprave svoje općine.

Nove općine

• **Što sa Hrvatima koji ostanu izvan općine. Recimo sa onima u samom gradu Tuzli ako se formira općina Husino?**

- Uspostava suverene i samostalne Hrvatske Republike bila je garant opstojnosti Hrvata u BiH, Hrvatska Republika Herceg-Bosna, ranije Hrvatska zajednica Herceg-Bosna, bila je uistinu garant opstojnosti Hrvata u BiH. Isto tako će hrvatska općina u dijelu tuzlanske regije ili, primjerice Sarajeva biti garant i za one Hrvate koji teritorijalno neće ući u nju. Oni s njom imaju oslonac i uporište, kao i duhovno, političko

i kulturno središte. Dakle, projekt na djelu mora pokazati što može i što praktično znači. Da li je stalno inzistira na multikulturalnoj, multietničkoj i multikonfesionalnoj zajednici, onda se ta posebnost, određena čak i prostorno, ne bi smjela doživljavati kao nešto što bi moglo ugroziti cjelinu. Naprotiv, to moramo doživljavati kao bogatstvo različitosti.

• **Da li vjerujete u cjelovitu BiH, bez obzira na unutarnje uređenje?**

• **Da li vjerujete u cjelovitu BiH, bez obzira na unutarnje uređenje?**

• **Bezgranično i bezuvjetno vjerujem samo u Boga.**

• **Da pitam drukčije. Da li je moguća cjelovita BiH bez Srba?**

- Cjelovita, što ne znači i jedinstvena BiH, jeste nacionalni interes Hrvata u BiH i opći hrvatski nacionalni interes. Međutim, žalostno, ali i istinito je da moćnici svjetske politike nisu zainteresirani za očuvanje cjelovite BiH.

Pero Jurišin
preuzeto iz Oslobođenja

Dnevnik jedne povratnice IV.

Bože, svakoga dana naumim zabilježiti nešto karakteristično, od posebnog značaja, nešto što bode oči, ali na kraju se rasplinem pa ispadne, umjesto dnevnika neko razmišljanje, mudrovanje. Dobronamjerni mi kažu da sam previše patetična pa tražim po "Klaiću" što zapravo znači pathos, ne bih li otkrila kakva sam stvarno. Nisam zadovoljna konstatacijom dobronamjernih, a ni Klaićem.

Zlonamjerni mi kažu da pišem dobre pismene radnje na razini srednje škole. To je kao neka mahna, pisati takove radnje. Ja sam, zadovoljna konstatacijom zlonamjernih. Lako je njima donositi sudove i konstatirati, sve dok ja nemam priliku osuditi njih. Lako je njima kada imaju svoje visoke položaje i značajna mjesta. U znojnu lica svoga oni odrađuju poslove koji su ključni za hrvatski narod tuzlanskog kraja. Svaki smatra da je on baš onaj kamen temeljac bez kojeg bi sve otišlo u helac. Blago njima! Tako bih željela biti u njihovom položaju. Pa i da ja sebe smatram značajnom i zaslužnom. Imaveć pet mjeseci otkako sam u ovom gradu. Neznačajna i nezasluzna. Ne znojim se za hrvatski narod tuzlanskog kraja, nisam kamen temeljac i kad bih opet otišla iz ovoga grada, nitko ne bi primjetio. Ali, ja neću otići!

Ostat ću sa svojom patetikom i pismenim radnjama na razini srednje škole. Ha, gimnazijska odlikašica, ako smijem priopćiti za javnost ovu svoju sramnu značajku. Jer svi znaju da su gimnazijski odlikaši smotani i da se slabo u životu "snađu". Tako se, naime, ranije govorilo. I zaista, oni lošiji đaci dobro su se "snalazili". Bolje od nas. Mi smo mudro čekali da prave vrijednosti dođu na prava mjesta i učinilo nam se da smo to dočekali. Nismo dobro procijenili. Ponovno ista pjesma. Evo opet onih snalazljivih. Oni odlučuju sada u "novim kaputima" i, bez obzira da li u ruci drže tespih ili krunicu, slični su jedni drugima.

Čitav svoj radni vijek provela sam učeći dake koji su se školovali za radnička zanimanja. Bijaše radnička država pa su svi ti đaci uglavnom završavali škole, bez obzira na znanje. Smatralo se luksuzom da netko propadne, bude loš đak. A kad je netko bio loš đak radniku to nije smetalo. Imao je ruku i dva prsta da ih podigne i izglasa nešto što je već negdje netko odredio. Sada nije radnička država. Sada je država neradnička. Broj mojih kolega, profesora prepolovljen je pa su na naša mjesta dovedeni đaci i ljudi raznih drugih nepedagoških profesija. Mislim da ni u jednoj društvenoj oblasti nije prisutan toliki broj

diletanata kao u školstvu. Kladam se da su odluku o njihovom zaposlenju donijeli loši đaci koji su sada političari, sveučilišni profesori, ministri, dekani, rektori... Jer oni najbolje znaju koliko je kvaliteta naobrazbe beznačajna za uspon na društvenoj ljestvici!

Pet mjeseci čekam na posao. Moja je struka književnost i hrvatski jezik. U mojoj diplomi piše srpskohrvatski-hrvatskosrpski jezik. Sada se u školama izučava bosanski jezik. Ja takovu diplomu nemam. Nemaju niti moji kolege. Vjerojatno je ponovno u igri famozna podobnost. Bože, hoću li ikada igdje biti podobna? U prošlom sustavu bijah religiozna, govorih hrvatskim jezikom, otvoreno mi se iskazivalo nepovjerenje. Sada, valjda nisam dovoljno Bosanka!? Vrlo dobro poznajem i govorim bosanskohercegovački književno-jezični izraz koji mi je materniji. Gimnaziju u Doboju, studij u Sarajevu, radni vijek u Tuzli. Stvarno, tko je Bosanac?

Morali bi to zvanično definirati pa da se znademo uklapati. Gledajući literaturu propisanu studentima bosanskog jezika i književnosti na tuzlanskom Filozofskom fakultetu, iznenađeno sam ustuknula kada sam ugledala Stevanovićevu Gramatiku, Đorđevićev Staroslavenski jezik ili Teoriju književnosti Dragiše Živkovića. Nije problem samo u tome (iako je u tome veći dio problema!) što su navedeni autori svjetlosnim godinama daleko od bosanskog jezičnog izraza, nego je problem u njihovoj anakroniji. Naprosto su nadiđeni!

Šta ja to ne bih znala predavati na staroj jezičnoj katedri novoga imena. Istina, ni u starom školskom sustavu nisam radila po ovim autonomnim, nisam se po njima niti školovala i sigurna sam da su ovu literaturu studentima prepisali kolege čije su diplome potpisali profesori beogradskog ili novosadskog sveučilišta. Stvarno, što je tu bosansko?!

I tko uopće ovaj djeci želi kvalitetniju naobrazbu? Svi oko govore kako nema profesora, kako je obrazovna razina niska, a ja pet mjeseci sjedim kod kuće. Tko su ti patres cousins koji odlučuju o tako značajnim pitanjima? Koliko dugo će se osjećati posljedice njihove "probosanske" politike?

Čekajući posao, zapisujem ovaj svoj četvrti zapis koji bacam na njih poput sihira i žurim da što prije dnevnik privedem kraju, plašeći se da ne napišem ono što stvarno osjećam i znam.

Marica Petrović

XI. (završno) kolo košarkaške A-2 lige Tuzlanske regije 14. 01. '95.

KK "ZRINSKI" U A-1 LIGI

Gradačac - Zrinski 63:99 (31:52)
Živinice 78 - Lukavac
Sloboda-Dita - Brčko
Bukinje Misir-trade - Gračanica
Kladanj - Banovići

51:66 (27:31)
108 100:82 (44:37)
60:51 (24:25)
2:0 (utakmica nije igrana zbog nedolaska ekipe Banovića te se registruje tim rezultatom)

TABLICA:	bod.		
1. Brčko 108	17 (+208)	6. Bukinje	13 (-55)
2. Zrinski	16 (+162)	7. Banovići	12 (+18)
3. Živinice 78	15 (+45)	8. Gradačac	11 (-71)
4. Lukavac	15 (+28)	9. Gračanica	10 (-150)
5. Zmaj od Bosne	13 (-45)	10. Kladanj	9 (-150)

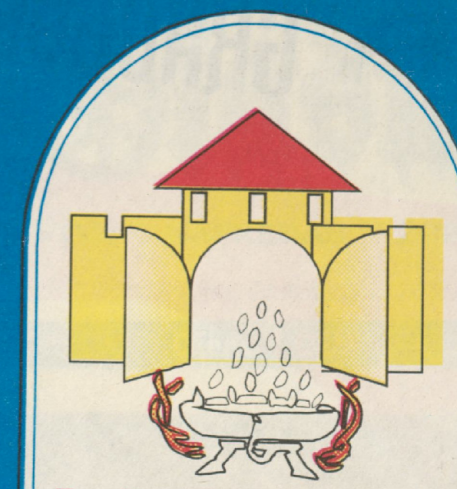
Van konkurencije takmičila se Sloboda-Dita.

U A-1 ligu (počinje sredinom veljače) ulaze ekipe:

1. Sloboda-Dita; 2. Brčko 108; 3. Zrinski; 4. Živinice

Posljednju utakmicu u A-2 ligi ekipa Zrinskog igrala je u Univerzitetskoj dvorani protiv osjetno slabijeg Gradačca i bez problema osvojila 2 boda koji su garantirali ulazak u A-1 ligu koja će se formirati sredinom idućeg mjeseca.

Najbolji u ekipi Zrinskog bio je bek-kapetan Iličević Zoran sa postignutih 20 koševa, a najbolji strijelac Mario Jurić sa 24 koša od čega je postigao sedam "trica". U ekipi Zrinskog istakli su se mladi igrači, najviše Emir Salkić sa 15 koševa.

hotel tuzla

VODORAVNO: 1. otočić na Jadranu, 6. planinski niz u Grčkoj, 12. veliki junački spjev, 13. KRŠĆ. BLAGDAN, MARINO, 15. biljarski štap, 17. isti, jednaki, 18. noćni lokal, 19. papin godišnji prihod, 21. Britanska radio TV kompanija, 22. glazbena oznaka, 23. vrsta štamparskih slova, 25. međunarodna organiz. za standarde, 26. kuharstvo, 30. kositar, kalaj, 31. soli dušične kiseline, 33. jedan mineral, 36. rijeka u Njemačkoj, 36. koraljni greben, 37. lanena tkanina, 38. mjesto u Sloveniji, 40. ljetovalište kod Opatije, 41. Biblija, 44. "tehnička atmosfera" 45. krugovi, sport, gimnast. sprava, 46. antički zemljani vrč.

USPRAVNO: 1. dan u tjednu, 2. vrsta obuće, 3. auto-oznaka za Lesoto, 4. vrste vrbe (množ.), 5. zvono na Parlamentu u Londonu, 6. prerađeno životinjsko krzno, 7. kretati se, hodati, 8. nepoznata osoba, 9. sijati dabl-strojem, 10. sirće, kvasina, 11. vrsta morske ribe, 14. drvo iz porodice vrba (množ.), 16. napitak od crne kave sa mlijekom, 20. vrsta sedimentne stijene, 22. zagrebačka tvornica obuće, 24. ime književnika Ujevića, 25. otok na Jadranu, 27. protu-udarac u mačevanju, 28. češki književnik, Brezina, 29. novac u Iraku, 32. ulog pri osnivanju poduzeća, 34. morska obala, 35. rt na SZ Aljaske, 38. dio tijela, 39. "kubni-milimetar", 42. znak za element, titan, 43. izvan, po strani (engl.)

RIJEŠENJE KRIŽALJKE BROJ: 28
VODORAVNO: 1. BOGOJAVLJENJE, 11. PAPAS, 12. VREPTENO, 14. OLOT, 15. PASTA, 16. TS, 17. KER, 18. KOTAO, 19. KAL, 20. OT, 21. STAR, 22. SASI, 23. RASTVOR, 25. PULJIĆ, 26. ANORAK, 27. UKRASI.
USPRAVNO: 1. BALETAN, 2. OPOR, 3. GAT, 4. OST, 5. AVATAR, 6. VRSAR, 7. LIJETO, 8. ETA, 9. NJE, 10. ENTASIS, 11. POKORA, 13. OSLIĆI, 15. POTOK, 18. KAVA, 19. KALJA, 21. STR, 22. SUR, 24. SO, 25. PK.

Robert ŠTRAUŠ

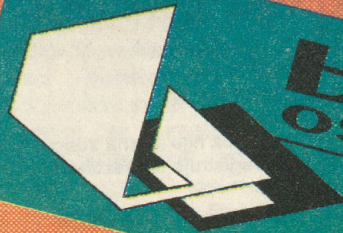
GLASNIKOVA KRIŽALJKA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12		13		14						
12	16	17					18			
19		20	21			22				
23		24			25					
26					27			28		
29	30			31						32
33	34		35			36				
37			38			39	40			
41		42				43	44			
45					46					

HRVATSKI DOM
"GRADOVRH" d.d.

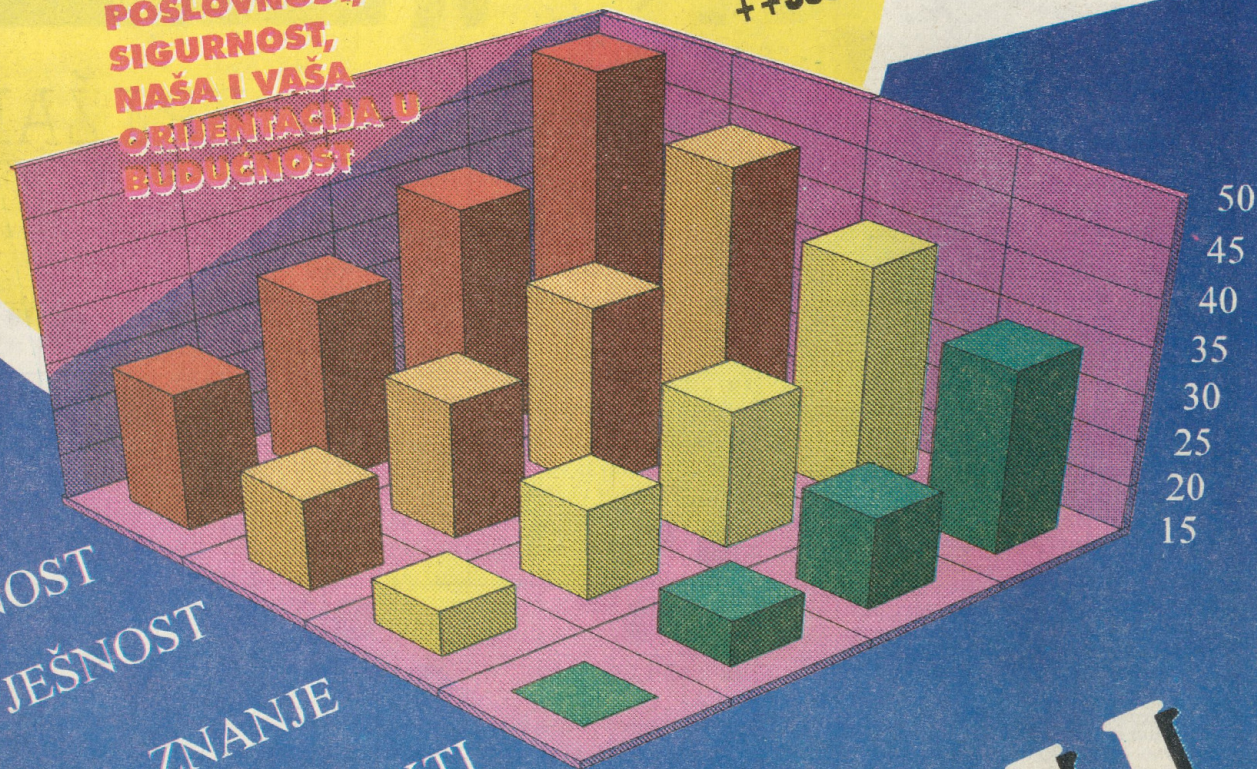

BOSNA
OSIGURANJE

DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU
ZA PROIZVODNJU, UNUTARNJU I
VANJSKU TRGOVINU
"SOLI" TUZLA

ZNANJE,
POSLOVNOST,
SIGURNOST,
NAŠA I VAŠA
ORIJENTACIJA U
BUDUĆNOST

Ul. Rudarska 72, Tuzla
Tel: 075 215-585, 232-221, 233-257
za inozemstvo:
++385-75-821-111

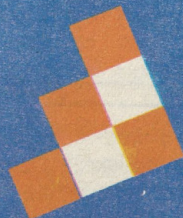

POSLOVNOST

USPJEŠNOST

ZNANJE

NOVI PROJEKTI

SOLI